11 ՄԱՅԻՍ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 85 (2053)

Ազգ
Azg
armenian daily

Գլենդեյլի հանրակրթական դպրոցում հայ պատանիներն սպանել են մեքսիկացի աշակերտի

Ս. Նահանգներից «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի խմբագիր Հարութ Սասունյանը մեզ տեղեկացնում է, որ անցյալ շաբաթ Գլենդեյլի (Կալիֆոռնիա) հանրակրթական դպրոցներից մեկում՝ Հերբերտ Հուվըր հայ սքուլում, 15 եւ 17 տարեկան հայ տղաներ եւ 14 տարեկան մի աղջիկ սպանել են նույն դպրոցի աշակերտ՝ 17 տարեկան, մեքսիկական ծագումով մի տղայի: Երեք կասկածյալներն արդեն ձերբակալված են: Դեպքը մեծ հուզում է առաջացրել հատկապես Գլենդեյլի գաղութում, որտեղ հայերը կազմում են բնակչության 40 տոկոսը: Հ. Սասունյանը տեղեկացնում է նաեւ, որ նախանցյալ տարի նույն դպրոցում դաժան սպանություն էր տեղի ունեցել. մի հայ աշակերտ հրազենի կրակով սպանել էր մեկ ուրիշ հայ պատանու: «Կալիֆոռնիա կուրիերի» խմբագրի կարծիքով, նման դեպքերի կրկնությունը բացառված չէ, քանի որ մեքսիկական եւ հայկական ծագումով երեխաները ոչ մի գաղափար չունեն միմյանց ազգային պատկանելության, պատմության եւ մշակույթի մասին, ինչն ամերիկյան քրեածին միջավայրում վերածվում է գրեթե բնազդային թշնամանքի:

ՌԵՊԼԻԿ

Ծանոթ ձեռագիր է

Կկուն կանչեց, ծիծեռնակն էլ ճախրեց

Ըստ տարածված մի հաղորդագրության, այսօր, այսպես կոչված աջ ուժերի միության մի խումբ ներկայացուցիչներ մտադիր են «աջակողմյան» հանրահավաք անցկացնել Երեւանի բազմաչարչար Ազատության հրապարակում: Ասելով «աջ ուժերի միություն», նկատի ունեմ նախկին վարչակազմի տարբեր տրամաչափի բեկորների հավաքածուն, որի երկրորդ հայտնությունը քաղաքական դաշտում վերջերս ազդարարվեց ամպագոռգոռ բովանդակությամբ մի հռչակագրով:

Սույն միտինգը, երեւի թե, պետք է դիտարկել որպես հռչակագրի իրագործման մեկնարկ: Հիշեցնեմ, որ հայրենական «աջ ուժերի միության» ծնունդը նրանց կողմից որակավորվել է որպես ռուսաստանյան «Союз правых сил» կազմակերպության հայկական կրկնօրինակի ստեղծման միտում, սակայն, ինչպես կյանքը կրկին ապացուցեց, ոչ էշը սիրամարգ կդառնա, ոչ էլ ՀՀՇ-ածին ուժերն իրենց կաշին կփոխեն: Ի՞նչ «աջ ուժերի միություն» է, եթե մեկնարկում է միտինգով: Համաձայնենք, դժվար է պատկերացնել ռուսաստանյան «աջ» գործիչներ Խակամադային, Նեմցովին, Կիրիենկոյին կամ Չուբայսին միտինգային որեւէ բեմահարթակում, քանի որ ազատականությունն խստիվ մերժում է ամբոխավարությունը: Սրանց հակառակ Վահագն Խաչատրյանին, Ալեքսանդր Արզումանյանին, Շողեր Մաթեւոսյանին, Վիգեն Խաչատրյանին, Պետրոս Մաքեյանին բիմակիցներով հանդերձ հենց միտինգն է հոգեհարազատ: Ամբոխավարությամբ քաղաքականություն եկան, ամբոխավարությամբ տիրացան իշխանությանը, ամբոխավարությամբ էլ մտադիր են վերադառնալ քաղաքական ասպարեզ, քանի որ հենց ամբոխավարությունն է զազրախոսների, բանսարկուների ու քաղաքական արկածախնդիրների միակ դյուրին գործելակերպն ու համոզիչ փաստարկը:

Ամբոխի առկայությունը տվյալ դեպքում ապահովելը դժվար գործ չէ՝ մարդկանց կհավաքեն նույն այն միջոցով, ինչ միջոցով վերջերս լցրեց օպերայի դահլիճը «աջ ուժերի միության» կարկառուն բեկորներից մեկը՝ «Ժողովրդական Հայաստան» միանձնյա կուսակցությունը (ղեկ.՝ Պետրոս Մաքեյան), հրավիրելով այստեղ մարդաշատ մի համագումար:

Պահը ընտրելով, նկատի ունեմ ներքաղաքական կացությունը՝ այնտեղ երկրապահներն են աղմկում, այստեղ վարչապետի թեկնածությունն է քննարկվում ու ամենուրեք իրարանցում է: Վկայակոչելով մեծն Լենինին, փաստենք. «աջ ուժերի միության» համար երեկ շուտ էր, վաղը ուշ կլինի: Այնպես որ, գործելու իսկը ժամանակն է:

ԱՐՄԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԸՆԴԱՌԱՋ

Մայիսի 15-ին Դուբլինում կկայանա ԵԽ նիստ

Օրակարգում՝ Հայաստանի անդամակցությունը Եվրախորհրդին

«Հայաստանը եւ Ադրբեջանը շուտով կանդամագրվեն Եվրախորհրդին: Մենք շեշտել ենք, որ դեմ չենք Ադրբեջանի անդամակցությանը, ԵԽ քաղաքակիրթ ընտանիքում ավելի արդյունավետ կլինի խնդիրների լուծումը», երեկ հավաստեց մայիսի 4-6-ը Ստրասբուրգում տեղի ունեցած ԵԽ անդամ երկրների միջխորհրդարանական վեհաժողովի մասնակից, ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը: ԵԽ խորհրդարանական վեհաժողովի նախագահ Ռասել Ջոնսթոնի նախաձեռնությամբ Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ Վրաստանի խորհրդարանների խոսնակները պայմանավորվել են. ա) ստեղծել տարածաշրջանային համագործակցության խնդիրներով զբաղվող հատուկ պատգամավորական խմբեր, բ) մինչեւ 2000 թ. վերջը Երեւանում եւ Բաքվում անցկացնել տարածաշրջանային ինտեգրացիայի սեմինարներ, որոնց ժամկետը կճշտվի Դուբլինում կայանալիք վեհաժողովի ժամանակ: Ֆրանսիայի Սենատի նախագահ Քրիստիան Պոնսլեի գլխավորությամբ Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի ԱԺ նախագահները ընդունել են հայտարարություն՝ ուղղված ԵԽ անդամ բոլոր պետություններին. «Որքան հնարավոր է արագ անդրադառնալ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ԵԽ անդամակցությանը»: Մայիսի 15-ին Դուբլինում, ընդգծեց Արմեն Խաչատրյանը, տեղի կունենա ԵԽ միջխորհրդարանական վեհաժողովի նիստ, ինչպես նաեւ քաղաքական հանձնաժողովի հատուկ նիստ, որի օրակարգում Հայաստանի անդամակցության խնդիրն է:

Ն. Գ.

«Կլուծենք բոլոր հարցերը, եթե գյուղացին համագործակցի մեզ հետ»

Առաջարկում է նախարար Զավեն Գեւորգյանը՝ հայտարարելով ջրի սակագնի 1 դրամով իջեցում

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Ջրի սակագինն իջեցվելու է 1 դրամով՝ հավասարեցվելու է անցյալ տարվա ցուցանիշին: Գյուղատնտեսության եւ բնօգտագործման նախարար Զավեն Գեւորգյանը երեկ այս մասին հայտարարեց՝ կատարելով վաղօրոք տրված խոստումը, քանի որ նախագահ Քոչարյանի համաձայնությունն այս կապակցությամբ արդեն կա, եւ կառավարության հաջորդ նիստում հարցն, ըստ ամենայնի, կլուծվի:

Այսպիսով, գյուղնախարարությունը ջրի սակագինն իջեցնելու առաջարկ է արել՝ պարտավորվելով իր պահեստներից հոգալ պահանջվող ծախսերը: Զավեն Գեւորգյանի համոզմամբ՝ գյուղացու կարիքներին ընդառաջ այս քայլը կնպաստի մեր գյուղատնտեսության վիճակի բարելավմանը:

Տես ► էջ 3

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

«Ահռելի է տարածաշրջանի քաղաքական իրավիճակի ազդեցությունը ներդրումների վրա»

Հայ-ամերիկյան աշխատանքային խմբի առաջին հավաքը

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Հայաստանը ներդրումներ ունենալու համար մրցակցում է այս տարածաշրջանի, ինչպես նաեւ շատ ուրիշ երկրների հետ: Այնպես որ, դրսից ներդրումներ բերելու համար հարկ է լուծել մակրոտնտեսական մի շարք խնդիրներ, ստեղծել հնարավորինս նպաստավոր պայմաններ», նշեցին հայ-ամերիկյան աշխատանքային խմբի՝ ԱՄՆ-ը ներկայացնող անդամները մայիսի 9-ին կայացած նիստի ավարտին:

Սա հայ-ամերիկյան աշխատանքային խմբի (USATF) առաջին նիստն էր: Դեռեւս 2000-ի հունվարի 27-ին ՀՀ եւ ԱՄՆ կառավարությունների միջեւ ստորագրվել էր նման խումբ ստեղծելու համագործակցության հուշագիր: Խմբի աշխատանքները, որոնք հայկական կողմից համակարգում է ՀՀ ֆինանսների նախարարը, իսկ ամերիկյան կողմից՝ ԱՄՆ պետքարտուղարության ԱՊՀ երկրներին տրամադրվող օգնության գծով կոորդինատոր դեսպան Բիլ Թեյլորը, պիտի ուղղված լինեն Հայաստանի տնտեսության, մասնավոր հատվածի զարգացմանը, սոցիալական խնդիրների լուծմանը, աղետի գոտու վերականգնմանը, դեմոկրատական նորմերի ներմուծմանն ու պահպանմանը:

Առաջին աշխատանքային քննարկումը, ինչպես մամլո ասուլիսում նշեցին Լեւոն Բարխուդարյանն ու Բիլ Թեյլորը, առավելապես համագործակցության կոնկրետ ուղղությունների հստակեցումն է եղել ու այդ համատեքստում Հայաստանի իրավիճակի գնահատումը տարածաշրջանում:

Տես ► էջ 3

ՍՏԱՄԲՈՒԼ

Ստորագրվել է Բաքու-Ջեյհան նավթատարի նախագծի եզրափակիչ համաձայնագիրը

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 10 ՄԱՅԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Բաքու-Ջեյհան արտահանող խողովակաշարի կառուցման նախագծի շրջանակներում Ստամբուլում ստորագրվել է Ադրբեջանի՝ որպես տեր-երկրի մասին համաձայնագիր: Ինչպես հայտարարել է ԱՄՆ նախագահի Կասպից ծովի էներգապաշարների գծով հատուկ խորհրդական Ջոն Վուլֆը, այդ փաստաթղթի շնորհիվ Կասպից ծովի «սեւ ոսկին» համաշխարհային շուկաներ մատակարարելու համար նախատեսվող խողովակաշարը շահագործման կհանձնվի 2004 թվականին:

Ստամբուլում ընթացող «Երեք ծովերի պատմությունը» թեմային նվիրված միջազգային խորհրդաժողովի շրջանակներում կայացած փաստաթղթի ստորագրման արարողությանը մասնակցել են Ադրբեջանի փոխվարչապետ Աբիդ Շարիֆովը, Վրաստանի վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարար Դավիթ Միրցխուլավան եւ «BP Amoco» ընկերության փոխնախագահ Ռեֆ Դիգինսը: 1999 թվականի նոյեմբերի 18-ին ԵԱՀԿ Ստամբուլի գագաթնաժողովում ստորագրված համաձայնագրով նախատեսվում էր 2000 թվականի հունվարի 1-ին ձեռնամուխ լինել Բաքու-Ջեյհան նավթատարի շինարարության նախագծի իրագործմանը:

Դրան խոչընդոտեցին տարանցման սակագների առնչությամբ Ադրբեջանի եւ Վրաստանի միջեւ ծագած տարաձայնությունները եւ իր տարածքով փոխադրվելիք նավթի մինչեւ 6 տոկոսը ստանալու Վրաստանի պահանջը:

Տարեկան 55-60 մլն տոննա նավթ թողունակությամբ խողովակաշարի երկարությունը կկազմի 1730 կմ, որից 468 կմ կանցնի Ադրբեջանով, 225 կմ՝ Վրաստանով, եւ 1037 կմ՝ Թուրքիայի տարածքով: Նախագծի իրագործման համար նախատեսվում է ստեղծել «Մեյն էքսպորտ փայփլայն քոմփանի» ընկերությունը, որը հայտմրցույթ կանցկացնի դրա շինարարության համար: Թուրքիայի մասնագետների հաշվարկների համաձայն, նավթատարի անցկացման ինքնարժեքը կկազմի շուրջ 2,4 մլրդ դոլար, իսկ ԱՄՕԿ-ի հաշվարկներով այն կգերազանցի 3 մլրդ դոլարը:

ընթացիկ

«Եվրախորհրդին միանալը ժամկետների խնդիր չէ, այլ երկրների քաղաքական կամքի դրսեւորման»

«Եվրախորհրդարանում ամեն ինչ կանենք Ձեր երկրի հետ ավելի մոտենալու համար», ասաց Եվրախորհրդարանի խորհրդարանական համագործակցության հանձնաժողովների պատվիրակությունների եւ Հայաստանի, Ադրբեջանի ու Վրաստանի հետ հարաբերությունների հարցերով նախագահ տկն Ուրսուլա Շլայխերը: Տկն Շլայխերը երեկ մեկօրյա այցով Երեւանում էր, ինչպես նշեց ինքը, ԱԺ-ում քննարկումներ ծավալելու համար, մասնավորապես նախապատրաստելու Հայաստանի պատվիրակության այցը Եվրահամայնք: Տկն Շլայխերը հավաստեց, որ Եվրախորհրդարանը շատ հետաքրքրված է Հայաստանով ու ընդհանրապես ողջ Հարավային Կովկասով, քանզի ձգտում է դեպի Արեւելք. այնտեղ 11 երկիր են ձգտում անդամակցել Եվրահամայնքին:

Տկն Շլայխերը հանդիպել է նաեւ ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանին: «Մենք քննարկեցինք հոկտեմբերի 27-ի սարսափելի դեպքերը: Եվրախորհրդարանը բարձր է գնահատում, որ չնայած այդ հարվածին, մեր երկիրը կարողացավ արագ ուշքի գալ»: Տկն Շլայխերը Վ. Օսկանյանի հետ քննարկումներից առանձնացրեց նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հնարավոր զարգացումների տարբերակները եւ Թուրքիային առնչվող հարցերը: Ուրսուլա Շլայխերը հայտնեց Եվրախորհրդարանի մտահոգությունը Թուրքիայի՝ Հայաստանի հետ փոխհարաբերություններ չծավալելու, սահմանները չբացելու առթիվ: Ինչպես նշեց ԱԳՆ խոսնակ Արա Պապյանը, Եվրախորհրդարանի ներկայացուցչին Վ. Օսկանյանը հավաստել է, որ Թուրքիայի կողմից այդ շրջափակումը տնտեսական առումով ավելորդ լարվածություն է ստեղծում տարածաշրջանում ու թանկացնում գները, բայց դրանից էլ զատ մեծապես խանգարում է նաեւ տարածաշրջանի եվրոպական ինտեգրացման գործընթացներին:

«Թուրքիան եւս ձգտում է Եվրախորհրդի անդամ դառնալ, եւ մենք չենք կամենում, որ արդեն անդամակցության որոշ երկրների միջեւ ինչ-որ խնդիրներ ծագեն», նշեց տկն Շլայխերը: Ըստ Արա Պապյանի, Վ. Օսկանյանն այս հանդիպման ժամանակ նշել է նաեւ, որ Թուրքիայի կողմից իրագործված Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը պիտի լինի Թուրքիայի՝ Եվրախորհրդին անդամակցելու չափանիշներից մեկը, քանզի դա ոչ միայն պատմական ճշմարտության, այլ նաեւ տարածաշրջանային անվտանգության հարց է: Բերվել է մասնավորապես Գերմանիա-Ֆրանսիա հաշտության օրինակը: Իսկ վերջին 10 տարիների ջանքերն առանց նախապայմանների Թուրքիայի հետ հարաբերություններ հաստատելու համար, Թուրքիայի կողմից դրական արձագանք չեն գտնում:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Երկրապահները միակարծիք չեն նախագահի հրաժարականի հարցում

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջին օրերին ԵԿՄ վարչության շենքում գրեթե չէին դադարում խորհրդակցությունները, իսկ շրջակայքում հավաքված էին Հայաստանի տարբեր շրջաններից մայրաքաղաք ժամանած հազարից ավելի ԵԿՄ անդամներ: Լուրեր էին տարածվում, թե իբր երկրապահներն ընդունել են հայտարարություն, ուր պահանջվում է ՀՀ նախագահի հրաժարականը: Չնայած այդ հայտարարությունն այդպես էլ չհրապարակվեց, սակայն նախագահի հրաժարականի պահանջը ներկայացվում էր երկրապահի օրվա եւ Շուշիի ազատագրման տարեդարձի կապակցությամբ «Եռաբլուր» պանթեոնում կազմակերպված հանդիսավոր արարողության մասնակիցների գրեթե բոլոր ելույթներում: Նշվում էր նաեւ, որ նախագահի հեռանալու դեպքում «Երկրապահը» նույնպես կհեռանա քաղաքական դաշտից:

«Եռաբլուր» պանթեոնում մայիսի 8-ի արարողությանը մասնակցում էին ԵԿՄ վարչության նախագահ Մանվել Գրիգորյանը, Երեւանի քաղաքապետ Ալբերտ Բազեյանը, ԱԺ պատգամավոր Արա Կեշիկյանը (երկուսն էլ՝ ԵԿՄ վարչության փոխնախագահներ), արտադրական ենթակառուցվածքների համակարգող նախարար Վահան Շիրխանյանը, պետեկամուտների նախարար Սմբատ Այվազյանը, ԵԿՄ անդամ պատգամավորներ, ինչպես նաեւ նախկին վարչապետ Արամ Սարգսյանը եւ պաշտպանության նախկին նախարար Վաղարշակ Հարությունյանը:

ԵԿՄ վարչության անդամ Հովսեփ Հովսեփյանը իր ելույթում նշեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանը իշխանության է եկել երկրապահների աջակցությամբ, եւ եթե երկրապահը հեռանում է, ապա պետք է հեռանա նաեւ նախագահը: ԱԺ պատգամավոր Միքայել Սասունյանը ավելի հստակ արտահայտվեց նախագահական ընտրությունների ժամանակ կազմակերպության դերի վերաբերյալ. «Մենք խոստովանում ենք, որ Ռոբերտ Քոչարյանի նախագահ ընտրվելու համար խախտումներ ենք կատարել», նշեց նա: Առավել հավասարակշռված էր Ալբերտ Բազեյանի ելույթը, որում նա ներկաներին զսպվածություն դրսեւորելու կոչ արեց:

Երկրապահական մի շարք ջոկատներ հանդես են եկել նախագահին սատար կանգնելու հայտարարությամբ, վերջին օրերին ստեղծվել են առնվազն երկու նոր երկրապահական կազմակերպություններ: ԵԿՄ շարքերում կարծիք կա, որ միտումնավոր քայլեր են ձեռնարկվում միությունը պառակտելու ուղղությամբ եւ որ ԵԿՄ շարքերը լիդերներին հրապուրում են պաշտոններով: Այդ առիթով Արամ Սարգսյանը նշեց, որ երկրապահներին հնարավոր չէ կաշառել պաշտոններով:

ԱԺ պատգամավոր Մյասնիկ Մալխասյանն իր ելույթում նշեց, թե իշխանությունը դիմում է սադրանքների՝ երկրապահին դրանց մեջ ներքաշելու եւ վարկաբեկելու մտադրությամբ՝ ակնարկելով նախորդ օրը տեղի ունեցած դեպքը: Ըստ որոշ՝ դեռեւս չճշտված լուրերի, մայիսի լույս 8-ի գիշերը նախկին վարչապետ Արամ Սարգսյանի մեքենան հետապնդվել է մեկ այլ մեքենայի կողմից. մեքենաները բախվել են իրար, սակայն հետապնդումը շարունակվել է: Օգնության հասած երկրապահները շրջապատել են հետապնդողների մեքենաները եւ դրանց վարորդներին ուղեկցել ԵԿՄ վարչության շենք: Դեռեւս չի հաջողվել պարզել նաեւ տարածվող այն լուրերի հավաստիությունը, թե իբր «բռնագրավված» մեքենաներում հայտնաբերվել են լսող սարքեր, պահեստային համարանիշներ եւ հետախուզական այլ սարքավորումներ, որոնք պատկանել են ազգային անվտանգության նախարարության աշխատակիցներին: Ի պատասխան «Նոյյան տապանի» հարցին, ԱԱՆ լրատվական ծառայությունից մայիսի 10-ին հաղորդեցին, որ նման դեպքի մասին ոչինչ չեն լսել:

Բացվեց իրավաբանության թեմայով դպրոցական երկրորդ օլիմպիադան

«Անանիա Շիրակացի» գիտակրթական համալիրում մայիսի 10-14-ը կընթանա «Սահմանադրություն եւ իրավունք» խորագիրը կրող հանրապետական երկրորդ օլիմպիադայի եզրափակիչ փուլը: Օլիմպիադայի կազմակերպման նախաձեռնությունը պատկանում է ՀՀ սահմանադրական իրավունքի կենտրոնին, Իրավաբանների միությանը, «Անանիա Շիրակացի» գիտակրթական համալիրին, ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարությանը:

Բայց քանի որ այս միջոցառման հիմնական դերակատարները դպրոցահասակներն էին, ուստի բացման հանդիսավոր արարողությունը հիմնովին տարբերվում էր նման դեպքերի համար միմյանց հաջորդող պաշտոնական ելույթներից: Ապագա դատավորները, որ կրթահամալիրի սաներն էին, թատերականացված խորհրդանշական պատկերներով կերտել էին Վաղարշակ օրենսդիր անվանյալ արքայի կերպարը, որի հրամանով միայն ելույթի իրավունք տրվեց ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանին եւ կրթության ու գիտության նախարար Էդուարդ Ղազարյանին: Առանձնահատուկ կարեւորությամբ վերաբերվելով օլիմպիադայի անցկացմանը, պրն Հարությունյանը հայտնեց, որ դպրոցահասակների շնորհիվ մեր երկրում առաջին անգամ դրսեւորվելու է իրավագիտության իմացություն եւ ներկայացնելու են մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը: Օլիմպիադայի կազմակերպման նպատակը նա համարեց երիտասարդության իրավագիտակցության բարձրացումը, մարդու իրավունքների եւ ազատությունների ուղղությամբ անհրաժեշտ գիտելիքների ձեռք բերումը, Սահմանադրության ու արդարադատության համակարգի ճանաչումը, մարդու իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ միջազգային կոնվենցիաների իմացությունը եւ այլն: Օլիմպիադային մասնակցելու են 20 հազար աշակերտ եւ ուսանող, առաջին անգամ խմբում ընդգրկվել են նաեւ ԼՂՀ աշակերտական թիմերը:

ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահն այս օլիմպիադայի առանձնահատկություններից մեկն էլ համարեց այն, որ հաղթողների համար սահմանված մրցանակների թիվն այս անգամ ավելացել է: Իրավական խնդիրներով զբաղվող ութ տարբեր կազմակերպությունների ու հիմնարկների՝ ՀՀ սահմանադրական իրավունքի կենտրոնի, Եվրախորհրդարանի իրավական հարցերի հանձնաժողովի, ՀՀ իրավաբանների միության, Դատավորների միության, ԵՊՀ-ի, ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի եւ «Օրինաց երկիր» կուսակցության կողմից սահմանվել են տարբեր կարգի մրցանակներ: Հաղթողների համար նախատեսված են նաեւ դիպլոմներ ու պարգեւներ:

Եզրափակիչ դուրս եկած աշակերտական 6 թիմերի անդամները կձեւավորեն ՀՀ աշակերտական խորհրդարանը, որը 2001 թ. մարտի 23-24-ը կընդունի պայմանական այն օրենքները, որոնք «Սահմանադրություն եւ իրավունք» հանրապետական երրորդ օլիմպիադայում կդառնան քննարկման առարկա:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Նոր կազմակերպություն՝ «Ազատագրական պատերազմի վետերաններ»

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՅԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Մայիսի 9-ին «Ազատագրական պատերազմի վետերաններ» (ԱՊՎ) նոր կազմակերպության ստեղծման մասին հայտարարել է նախաձեռնող խումբը՝ գեներալ-մայոր Արկադի Տեր-Թադեւոսյանի (Կոմանդոս) գլխավորությամբ, որը ղեկավարել էր Լեռնային Ղարաբաղի հնագույն մայրաքաղաքի՝ Շուշիի ազատագրման գործողությունը 1992 թվականի մայիսի 9-ին:

Նախաձեռնող խմբի անդամների խոսքերով, կազմակերպությունը ստեղծվել է հանուն հասարակությունում ծավալվող ավերիչ գործընթացի դադարեցման եւ հայ ժողովրդի համար արժանի ապագայի ապահովման համար նախադրյալների ստեղծման: Իր

գործունեության ընթացքում ԱՊՎ-ը մտադիր է ղեկավարվել բացառապես օրինականության եւ կազմակերպության բոլոր անդամների կողմից՝ վերջինիս խիստ պահպանման սկզբունքներով:

Արկադի Տեր-Թադեւոսյանի խոսքերով, ԱՊՎ-ը բաց կազմակերպություն է, որը պատրաստ է իր շարքերում ընդգրկել կամ համագործակցել հասարակության այն բոլոր առողջ ուժերի հետ, որոնք անտարբեր չեն ժողովրդի եւ երկրի ճակատագրի հանդեպ: ԱՊՎ-ը հետեւյալ նպատակներն է հետապնդում.

-լինել հասարակության կայունացման գործոն

- հասարակության առողջ ուժերի համախմբում

-հայրենասիրության ոգու ամրապնդում եւ երիտասարդության շրջանում ռազմահայրենասիրական աշխատանքի կատարում

-պատերազմում զոհվածների ընտանիքների, հաշմանդամների եւ վետերանների նկատմամբ հոգատարություն:

Նախաձեռնող խումբը հայտարարել է նաեւ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին պաշտպանելու եւ նրան աջակցելու իր պատրաստակամության մասին, եթե պետության ղեկավարը գործի երկրի Սահմանադրության շրջանակներում:

Մոտ օրերս կազմակերպությունը կգրանցվի Հայաստանի արդարադատության նախարարությունում:

Դիտորդների կարծիքով, ԱՊՎ-ը ստեղծվել է ի հակակշիռ «Երկրապահ կամավորականների միություն» ռազմականացված կազմակերպությանը: Կարճ ժամանակամիջոցում այն կարող է դառնալ բավականին հզոր կազմակերպություն՝ հաշվի առնելով այն փաստը, որ կազմակերպության ղեկավար գեներալ Արկադի Տեր-Թադեւոսյանը վետերանների շրջանում մեծ հեղինակություն է վայելում: Հաշվի առնելով նաեւ, որ «Երկրապահը» երկպառակության եզրին է կանգնած, քանի որ այդ կազմակերպության անդամների զգալի մասը հավանություն չի տալիս, մասնավորապես Հայաստանում նոր նախագահական ընտրություններ անցկացնելու պահանջի առնչությամբ ԵԿՄ ղեկավարության որոշ անդամների քայլերին, դիտորդները հակված են ԵԿՄ դժգոհ անդամների հաշվին ԱՊՎ-ի շարքերի համալրման մտքին:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Պայքարով կերտված տոն

Մայիսի 9-ն արցախցիների համար ամփոփում է թե՛ Հայրենական մեծ պատերազմում ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի ուրախությունը, թե՛ Շուշիի ազատագրման բերկրանքը եւ թե՛ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի ստեղծման հպարտությունը:

Մայիսի 8-ին ԼՂՀ ԱԺ նիստերի դահլիճում տեղի ունեցած հանդիսավոր արարողությունը տոնական միջոցառումների մեկնարկն էր:

Վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը հերոսի կոչման արժանացած ԼՂՀ պաշտպանության նախարար, գեներալ-լեյտենանտ Սեյրան Օհանյանին հանձնեց «Ոսկե արծիվ» շքանշան: «Մարտական խաչ» առաջին աստիճանի շքանշաններ ստացան վաստակավոր արտիստուհի, արցախյան ազատամարտի նվիրյալ Ժաննա Գալստյանը եւ Ասկերանի գնդի նախկին հրամանատար, ԼՂՀ ՆԳՆ առաջին փոխնախարար Արշավիր Ղարամյանը:

Նույն օրը Ստեփանակերտում տեղաբաշխված զորագնդում տեղի ունեցավ եւս մի հուզիչ միջոցառում: Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի անունը կրող զորամասում բացվեց Սպարապետի կիսանդրին: Արցախյան գոյամարտում 458 զոհ տված գունդն իր անփոփոխ հրամանատարի՝ գնդապետ Սամվել Կարապետյանի հետ փառավոր ուղի է անցել, եւ Սպարապետի անվամբ կնքելն իր ուրույն խորհուրդն ուներ: Այս եւ մյուս միջոցառումներին մասնակցում էին Երեւանից ժամանած պատվիրակներ, այդ թվում՝ ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Հուշարձանի բացմանը ներկա էին նաեւ Վազգեն Սարգսյանի ծնողները: Առավել հագեցած էր մայիսի 9-ի տոնական օրը: Առաջին այցելությունը լեգենդար Աշոտ Ղուլյանի (Բեկոր) շիրիմին էր: Ծաղկեպսակներ դրվեցին նաեւ պատերազմի նահատակների հուշահամալիրին եւ Շուշիի ճանապարհը բացող խփված առաջին տանկի վրա:

Իսկ արդեն Շուշիում վերաբացվեց ԽՍՀՄ կրկնակի հերոս Նելսոն Ստեփանյանի կիսանդրին: Բացման արարողությանը ներկա էր հերոսի եղբայր Դ. Ստեփանյանը: Շուշիի Ղազանչեցոց եկեղեցում մատուցվեց պատարագ՝ պատերազմում նահատակվածների հոգու հանգստյանը, որը մատուցեց Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ արք. Մարտիրոսյանը:

Նույն օրը Ստեփանակերտում տեղի ունեցավ համերգ՝ Հայաստանի Հանրապետության արվեստի վարպետների մասնակցությամբ: Մարզահամերգային միջոցառումները շարունակվեցին Վերածննդի հրապարակում: Երեկոյան տրվեց տոնական հրավառություն:

ՆԱԻՐԵ ԱՐՇԱԿՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան 8 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅՐԱՅՐ ՉՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

«ՀՀ վարչապետը ոչ թե անցողիկ անձ, հպանցիկ, տարանցիկ դեմք պետք է լինի, այլ կայուն, գործող, պրոֆեսիոնալ, էկոնոմիկայի խնդիրների քաջագիտակ անձ, որ յուրաքանչյուր ամիսը մեկ, երբեք ամիսը մեկ փոփոխություն չլինի, այս շատ արագ փոփոխությունները վնաս են բերում երկրին: Քաղաքական դաշտի, կառավարության յուրաքանչյուր փոփոխություն մեծ

նի միացյալ թեկնածու, ապա ինքը հաշվի կնստի խորհրդարանական մեծամասնության կամքի հետ, սակայն ներկա դրությամբ փաստերը վկայում են, որ Անդրանիկ Մարգարյանը «Միասնության» ընդհանուր համաձայնությունը չի ստանում: ՀԺԿ խմբակցության անդամ, պատգամավոր Էմմա Խուդաբաշյանն «Ազգին» պարզաբանեց, որ Անդրանիկ Մարգարյանի գլխավորած խմբակցության ներսում տա-

նաեւ «Միասնության» դե ֆակտո եւ դե յուրե կարգավիճակների ներդաշնակությունն էր՝ արդյոք «Միասնության» կազմալուծումը՝ վարչապետի թեկնածուների տարակարծության հիմքի վրա առավել ակնառու չի՞ դառնում. «Ես բացառում եմ նման միտումները, մեծամասնությունը դեռ պետք է ցույց տա իր քաղաքական ուժը, եւ «Միասնությունում» երբեք առնետներ չեն լինում»: Անդրադառնալով ԱԺ-ում սկսված

վկայեց Արմեն Խաչատրյանը: ԵԿՄ օրակարգում նոր դրույթ է՝ քաղաքական դաշտը պետք է լիովին փոխել, եւ Ռոբերտ Քոչարյանի հեռանալու հետ մեկտեղ պետք է հեռանան նաեւ իրենք, ԵԿՄ անդամներ Սասուն Միքայելյանի, Մյասնիկ Մալխասյանի եւ այլոց համոզմամբ սպառվել է սխալներ գործելու իրենց թույլատրելի չափաբաժինը:

Օրերս հրապարակվեց հոկտեմբերի 27-ի զոհերի հարազատների ու-

Արմեն Խաչատրյան. «Միասնությունում» երբեք առնետներ չեն լինի»

ՀԺԿ-ն 10-րդ վարչապետի դեգերումներում հաստատակամ է

եւ լայն արձագանք է ստանում դրսում եւ ստեղծում է Հայաստանի համար ոչ կայուն երկրի տպավորություն», երեկ հավաստեց ԱԺ խոսնակ եւ ՀԺԿ քարտուղար Արմեն Խաչատրյանը: Նա բացահայտեց չափանիշները, որոնց, ըստ ՀԺԿ-ի, պետք է համապատասխանի Հայաստանի 10-րդ վարչապետը. ա) լինի արժանի, հասարակության կողմից ընդունելի, բ) ունենա ԱԺ մեծամասնության աջակցությունը, գոնե վայելի վերջինիս համակրանքը, որպեսզի կարողանա համատեղ աշխատել խորհրդարանի հետ: Ի պատասխան «Ազգի», թե ՀԺԿ-ն, մերժելով ՀՀԿ նախագահ եւ ԱԺ «Միասնության» ղեկավար Անդրանիկ Մարգարյանի վարչապետական թեկնածությունը, պատրաստվո՞ւմ է առաջադրել իր թեկնածուին, ինչի մասին դեռեւս շաբաթ օրը ԱԺ փոխխոսնակ Գագիկ Ասլանյանը հայտնել էր մեզ, Արմեն Խաչատրյանը պատասխանեց հակիրճ. «Իհարկե, ՀԺԿ-ն իր թեկնածուին կարող է առաջադրել, այս պահին ընթանում են քննարկումներ»: Չբացառվեց նաեւ այլ կուսակցության ներկայացուցչի կամ անկուսակցական որեւէ թեկնածուի առաջադրման տարբերակը: Հնչեց անգամ անուն՝ Արմեն Սարգսյան...

Երեկ, երբ Արմեն Խաչատրյանն ասուլիս էր անցկացնում, ՀԺԿ նախագահ Ստեփան Դեմիրճյանը վարչապետի իրենց նախընտրելի չափանիշները քննարկում էր նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: ՀԺԿ դիրքորոշումը վերջնական է. ՀՀԿ քաղաքական խորհրդի կողմից վարչապետի թեկնածու առաջադրված Անդրանիկ Մարգարյանին իրենք չեն աջակցում, քանզի վերջինս չի համապատասխանում օրախնդիր պահանջներին: ԵԿՄ փոխնախագահ Արա Կեսիկյանը եւս «Ազգին» հայտնեց, որ որպես վարչապետի թեկնածու Անդրանիկ Մարգարյանի առաջադրման հարցն իրենք չեն քննարկել եւ նրան աջակցելու որոշում չկա: Ռոբերտ Քոչարյանը խորհրդարանում ներկայացված քաղաքական ուժերին խոստացել էր, որ եթե «Միասնությունը» ներկայաց-

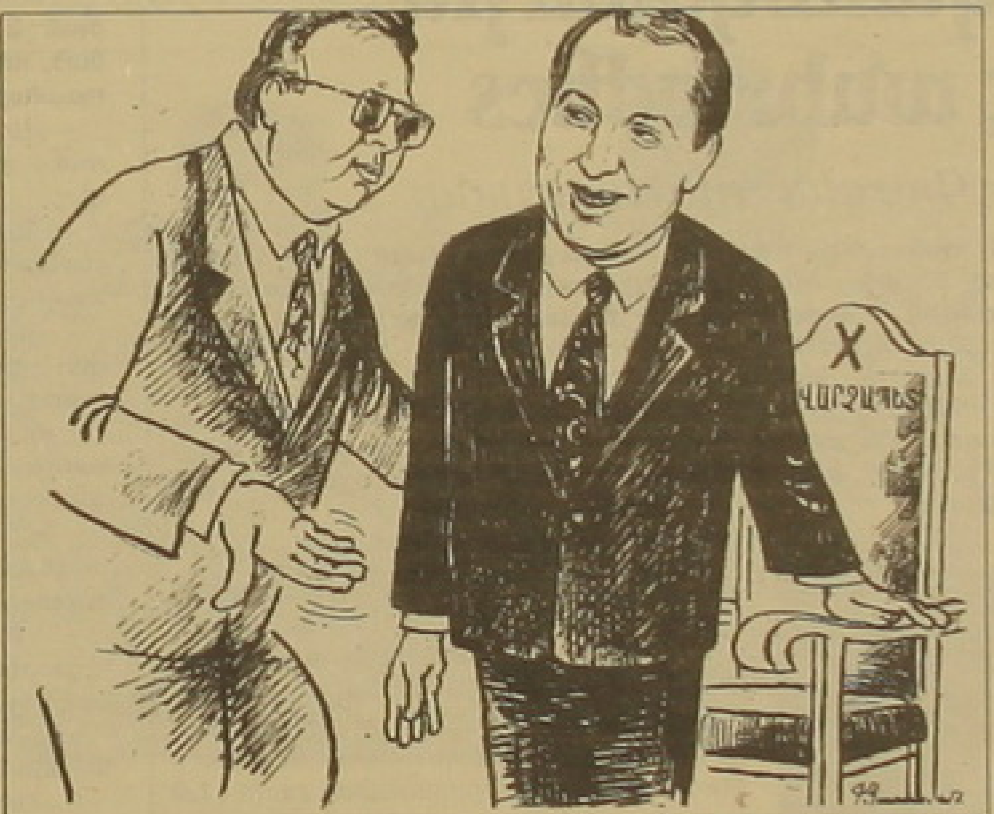

րակարծություններ կան վարչապետի թեկնածուի վերաբերյալ: Հիշեցնենք նաեւ Ռոբերտ Քոչարյանի խոսման երկրորդ հատվածը՝ եթե «Միասնությունը» միացյալ թեկնածու չի ներկայացնում, ապա նախագահն ինքը կնշանակի իր նախընտրելի վարչապետին:

«Արմեն Սարգսյանի թեկնածությունը չեմ անտեսում եւ մեծ համակրանք ունեմ»

Արմեն Խաչատրյանը թեեւ դիվանագիտորեն խուսափում է վարչապետի հավանական թեկնածուների անուններ հնչեցնելուց, հատկապես որ ՀԺԿ նախագահ Ստեփան Դեմիրճյանի վարչապետ դառնալու տարբերակը դարձյալ հայտնվել է օրակարգում, այնուհանդերձ, արձագանքելով լրագրողների հարցին, գնահատեց Անգլիայում ՀՀ նախկին դեսպան, նախկին վարչապետ Արմեն Սարգսյանի առավելությունները. «Կիրթ, բանիմաց մարդ է, նաեւ դրսում մեծ հեղինակություն ունեցող: Ես երբեք չեմ անտեսում նրա թեկնածությունը եւ մեծ համակրանք ունեմ»: Օրվա թիրախը նախագահին պաշտոնանկելու ձախորդ ստորագրահավաքին, որի արդյունքում պետք է ԱԺ արտահերթ նիստ գումարվի, ԱԺ խոսնակն ընդգծեց, որ նման նիստ գումարելու անհրաժեշտ ստորագրություններով առաջարկ պաշտոնապես ինքը չի ստացել: Տեղյակ է Խորեն Սարգսյանի եւ որոշ ԵԿՄ անդամ պատգամավորների ձգտումներին, սակայն. «Քաղաքական խնդիրները պետք է լուծել քաղաքական դաշտում: Յուրաքանչյուր հայտարարությունից առաջ պետք է լրջմիտ մտածել՝ ունենալ բարոյական, քաղաքական, իրավական հիմքեր: Ես միշտ կողմ եմ եղել երկրում կայունության հաստատմանը եւ առիթ չեմ տեսնում երկրի նախագահի հեռանալու համար, չեմ տեսնում նման պահանջի իրավական, քաղաքական կողմը»: ՀԺԿ քարտուղարը համոզված է, որ երկրի առջեւ ծառացած խնդիրները կարելի է լուծել ոչ թե քաղաքական դաշտի անվերջ փոփոխությունների մասին մտածելով, այլ կայունության հաստատմամբ՝ կարծես պատասխանելով մայիսի 8-ին երկրապահների Եռաբլուրում հնչեցրած հայտարարությունների, ուղերձը Ռոբերտ Քոչարյանին, ուր մտավախություններ կան նախաքննության արդյունավետ ընթացքի վերաբերյալ: Արձագանքելով «Ազգի» հարցադրմանը, Արմեն Խաչատրյանը ընդգծեց, որ ինքը եւս կասկածներ ունի. «Ճշմարտությունը պետք է բացահայտել: Կասկածները սրտերումս չենք կարող առաջ գնալ, վստահել մեկս մյուսին, պետք է բացահայտել ոչ թե թվացյալ մեղավորներին, այլ իրականությունը»: Նա մանրամասնեց, որ 27-ի ոճրագործության կազմակերպիչները, ուղեղները ձերբակալված չեն, իսկ քանի նրանք դրսում են, չի կարող վստահություն լինել երկրի ապագայի հանդեպ»:

ԱԺ խոսնակը կողմ է Սահմանադրության փոփոխություններին՝ իշխանության երեք թեւերի միջեւ լիազորությունների հստակ վերաբաշխմամբ՝ նախագահ, կառավարություն, ԱԺ: Միաժամանակ նա առաջարկեց. «ԱԺ լուծարման խոսակցությունները բացարձակ անհիմն են եւ քաղաքական, եւ բարոյական տեսանկյունից: Պետք չէ դա շատ էժան շահարկել եւ չի կարելի ամեն պարագայում դրա մասին խոսել, հատկապես որ ԱԺ-ն արդյունավետ աշխատում է», այսպիսին էր խոսնակի գնահատականը. «Նախագահի կառավարության եւ ԱԺ համագործակցությունը ժամանակի հրամայականն է»: Արմեն Խաչատրյանը, որ նոր է վերադարձել Ստրասբուրգից, փաստեց նաեւ, որ ՌԴ Պետդումայի խոսնակ Գ. Սելեզնյովը լուրջ մտահոգված էր Մոսկվայից անմիջապես վերադարձած վարչապետ Արամ Սարգսյանի եւ ՊՆ նախարար Վաղարշակ Հարությունյանի պաշտոնանկություններով, սակայն ինքը բացատրել է, որ դա ընդամենը պատահականություն էր. «Մենք պետք է մաքսիմալ համագործակցություն հաստատենք Ռուսաստանի հետ: Մենք պետք է հետեւենք ՌԴ-Բելառուս միությանը, բայց անպայման հասկանանք, որ ինքնուրույն պետություն ենք ստեղծել, եւ պետք է ինքներս տեր կանգնենք մեր պետությանը»:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

«Կլուծենք բոլոր հարցերը, եթե գյուղացին համագործակցի մեզ հետ»

Սկիզբը էջ 1

Այս նախաձեռնությանն ի հատուցում՝ նախարարը պահանջով դիմեց գյուղացիներին, որպեսզի փոխըմբռնումով վերաբերվեն իր արածին եւ ընդառաջեն: Փոխարենը նախարարը պարտավորվում է առաջիկայում եւս լուծել նրանց մտահոգող հարցերը: Յուրատեսակ գործարք հիշեցնող այս պահանջը թերեւս արձագանքն էր վերջերս հնչող դժգոհությունների եւ «Հայաստանի փետրվարյան շարժում» կազմակերպության ու մի քանի կուսակցությունների հրավիրած խորհրդակցության: Գյուղատնտեսության ոլորտում տեղ գտած թերությունների, գյուղացիության լայն արտագաղթի, անկազմակերպ համակարգի հետեւանքով առաջացած լարվածությունը մեղմելու առումով սակագնի իջեցումը նախկին ցուցանիշին, անշուշտ, խելացի քայլ էր: Գյուղացիներին առաջարկվում է չըմբոստանալ, այլ սպասել եւ ընթանալ նախարարության հետ համագործակցության ուղիով: Ջրի սակագնի իջեցման հետեւանքով սպասվելիք ծախսերը, ինչպես արդեն նշեցինք, հոգալու է գյուղնախարարությունը. ծախսերն ավելի քան 200 մլն դրամ են կազմում, եւ նախարարը, այս գումարը հավաքելու համար, կրճատումներ է արել աշխատավարձերի եւ սպասարկման ծառայություններում: Քանի որ տեղերում համայնքներն իրենց հերթին ավելացնում են գինը, ապա նրանց եւս պիտի որոշակի պահանջներ առաջադրվեն, որպեսզի հաստատված սակագինը մնա անփոփոխ: Իսկ սակագինն, ըստ նախարարի, կտատանվի 2,4–3 դրամի միջեւ:

Ինչ վերաբերում է գումարների հավաքման արդյունավետությանը, ապա անցյալ տարի ջրի վճարումները կազմել են 50 տոկոս: Սակագնի իջեցումը թերեւս մեկ նպատակ էլ է հետապնդում՝ բարձրացնել վճարումների տոկոսը: Հատկապես եթե հաշվի առնենք, որ, նախարարի տեղեկության համաձայն, միջազգային վարկատու բանկը վճարունակությունը 68 տոկոսի հասցնելու պայման է առաջադրել: Նախարարը համոզված է, որ փոխշահավետության սկզբունքն իրեն կարդարացնի. «Գյուղացու վիճակը պիտի լավանա, սակայն պետությունն էլ դրանից չպիտի տուժի, որովհետեւ պետության գանձարանը ծառայում է ոչ միայն գյուղատնտեսությանը, այլեւ՝ բոլոր մյուս ոլորտներին», ասաց նա:

Միաժամանակ նախարար Զավեն Գեւորգյանը խստությամբ խոսեց ջրօգտագործումը կազմակերպող տեղական ծառայությունների մասին, որոնց աշխատանքն, ըստ նրա, ամենալուրջ վերահսկման կարիքն ունի: Նրա նախազգուշացումը չարաշահողներին սպառնալիք էր հիշեցնում. «Եթե նրանց աշխատանքում գեթ փոքր շեղում նկատեցի, ոչ մեկն իր տեղում չի մնա»: Նախարարությունը վերահսկելու է նաեւ, որ ջրի հավաքած վճարներն անխաթար հասնեն հասցեատիրոջը:

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

«Ահռելի է տարածաշրջանի քաղաքական իրավիճակի ազդեցությունը...»

Սկիզբը էջ 1

Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ԱՄՆ-ի փորձը Հայաստանում

Թե՛ նիստի նախօրյակին ՀՀ նախագահի հետ խմբի հանդիպման ընթացքում, թե՛ բուն քննարկումների ժամանակ հատկապես առանձնացվել է կոռուպցիայի դեմ պայքարի խնդիրը՝ Հայաստանում քաղաքացիական ծառայությունների բարեփոխման առնչությամբ: «Այս առումով ՀՀ կառավարության կողմից մշակված ծավալուն ծրագիր կա: Դեռ հանգուցյալ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանը ստեղծել էր այս հարցերով զբաղվող աշխատանքային խումբ: Մշակված է քաղաքացիական ծառայությունների օրենքի նախագիծ, կլինեն կառուցվածքային բարեփոխումներ, ի մասնավորի՝ պետական ապարատի կրճատում», նշեց Լեւոն Բարխուդարյանը: Քաղաքացիական ծառայությունների բարեփոխման ու հատկապես կոռուպցիայի դեմ պայքարում հայ պաշտոնյաներն ապավինել են ԱՄՆ-ի փորձին ու աջակցությանը:

ԱՄՆ-ը կաշառակերության դեմ մարտնչելու հարուստ փորձ ունի, նշեց Բիլ Թեյլորը, որը կներդրվի Հայաստանում՝ ի դեմս այդ ոլորտի մասնագետների գործունեության:

Այսպիսով, կոռուպցիայի դեմ պայքարն, ըստ պրն Թեյլորի, կլինի կարեւորագույն խթաններից մեկը ներդրումներ բերելու համար:

«Բացառելու ենք կրկնակի հարկումը»

Ներդրումների ապահովման երկրորդ կարեւոր խնդիրը հարկային, մաքսային, դրամավարկային ոլորտների օրենսդրական կարգավորումն ու բարելավումն է: Այս համատեքստում քննարկվել է մասնավոր սեկտորի զարգացման հարցը: Հայ-ամերիկյան բիզնեսի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումներն ամփոփելով պրն Բարխուդարյանը խոստացավ, թե աշխատանքներ են սկսելու կրկնակի հարկումը բացառելու համար: Քննարկվել են նաեւ փոքր բիզնեսի խրախուսման այլ միջոցներ, ինչպես ասենք, տոկոսադրույքների նվազեցումը:

Հայաստանի էներգետիկ հեռանկարները

Հայ-ամերիկյան աշխատանքային խմբի անդրանիկ քննարկումը ներառել է էներգետիկ ոլորտը եւս, բայց, ինչպես նշեց պրն Բարխուդարյանը, մեծ եզրահանգումների իրենք դեռեւս չեն եկել՝ ելնելով խնդրի բարդությունից: Պրն Բարխուդարյանն ավելացրեց միայն, թե Հայաստանը, լինելով Կովկասում էլեկտրաէներգիայի գեներացնող կենտրոն ու էներգետիկ ցանցերով կապված լինելով հարեւան երկրների հետ, հետագայում կարող է հսկայական դեր ստանձնել տարածաշրջանում:

Գալով տարածաշրջանին, դեսպան Թեյլորը քանիցս շեշտեց, թե միայն տարածաշրջանային քաղաքական խնդիրների լուծումն ի վերջո կլինի ամենաէական պայմանը ներդրումները խթանելու համար, իսկ քաղաքական խնդիրների լուծման ճանապարհ է գործարար կապերի ակտիվացումը տարածաշրջանի երկրների միջեւ:

2001-ի մարդահամարն ամերիկացիների օգնությամբ

Վերը հիշատակված բոլոր հարցերը քննարկվել են ուղղություններ ճշգրտելու մակարդակով: Բյուջետային հատկացումների մասին խոսք չի եղել: Թերեւս ամենակոնկրետ միջոցառումը, որ հիշատակվեց մամլո ասուլիսում, 2001-ի նախատեսվող մարդահամարն է Հայաստանում, որ կիրագործվի ԱՄՆ-ի աջակցությամբ:

«Այս աշխատանքային խմբի գործունեությունը լայն հնարավորություններ է ստեղծում երկրում վիճակը բարելավելու համար», նշեց Բիլ Թեյլորը: Արդյոք այդ հնարավորությունները պիտի ներառեի՞ն սեփական երկրի մարդահամարը: Ինչեւէ, աշխատանքային խմբի մյուս հավաքը նախատեսվում է երեք ամիս անց՝ Վաշինգտոնում:

– Պարոն Եղիազարյան, Հայաստանի իրավապահ մարմիններից, ի մասնավորի՝ ՆԳ եւ ԱԱ համակարգերի աշխատանքից դժգոհությունները անընդհատ խորանում են: Մինչեւ չգա ետինը, չի հիշվի առաջինը, եւ կարծիք կա, թե մենք կորցրինք անցյալում առկա մասնագիտական ներուժը, փոխարենը ոչինչ ձեռք չբերեցինք:

– Սկսենք ՆԳՆ-ից, պրոբլեմներ, իհարկե, կան, բայց դրանք նոր չեն ծագել, այլ 10 տարի առաջ: 10 տարի առաջ ՆԳ համակարգն ուղղակի քանդվեց: Հեղափոխականները հայտնի փոփոխություններից հետո ՆԳ համակարգը համալրեցին տարբեր տեսակի կասկածելի անձերով, որոնց մի մասը եկավ ուղղակի կալանքից ազատվելուց հետո, մյուս բնակիչները: Քանի որ ավտոմատ ունեին ՀՀՇ-ականները, ապա երբ Վանո Սիրադեղյանը նրանց տեղափոխեց ՆԳ համակարգ, բնական է՝ կրակոցները դադարեցին: Անցնենք հանցագործությունների բացահայտմանը, որն ուղղակի կապված է մի գործոնի հետ՝ հաշվառում եւ գրանցում: Եթե մենք դա չենք անում, արհեստականորեն բարձրանում է բացահայտումների տոկոսը, մենք գրանցում ենք միայն այն հանցագործությունները, որոնք բացահայտված են: Համակարգ եկած մարդիկ գաղափար չունեին նորմատիվ ակտերով գործող համակարգի մասին, պատասխանատվությունը զրո էր, եւ ցանկալին ներկայացվում էր իրականության տեղ: Ինչ վերաբերում է օրենքով գողերին, ապա խորհրդային տարիներին ոչ մի օրենքով գող, եթե հանցանք եւ եթե դա չայլասերեց նրանց, ապա այլեւս ոչ մի փորձություն նրանց չի շեղի: Որակավորումը, շեշտում եմ, պետք է կատարվի խառնված երկաթով: Եթե այսօր ընկնենք սենտիմենտալիզմի գիրկը, վաղը, մյուս օրը մեր քթից գալու է: Պետք է հետեւողական լինել համակարգում հայտնված բոլոր պատահական տարրերի հանդեպ: Հիմնական չարիքն այստեղ է:

Մենք չունենք այդքան մեծ հնարավորություն եւ ներուժ փոշիացնելու ունեցածը: Պետք է վերականգնել համակարգի զոհերին: Ես այսօր շատ եմ ափսոսում, որ ՆԳ համակարգում չկա Մարգարյան Գառնիկը, որը լուրջ մասնագետ է, ցավում եմ, որ նույն համակարգում չէ Թորոսյան Կառլենը, ցավում եմ մնացած փոխգնդապետների եւ գնդա-

Ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության կառույցներին ինքնամաքրում է անհրաժեշտ

Համոզված է ԱԺ պատգամավոր Գուրգեն Եղիազարյանը

«Ինչե՞ր չտեսավ համակարգը՝ կայացած կամ չկայացած պոետներ նախարարի աթոռին, նորաթուխ քաղաքական գործիչներ, հայկական հանրագիտարանի աշխատակից, դուք պատկերացրեք, թե եւ ՆԳ, եւ ԱԱ համակարգի պրոֆեսիոնալ սպաներն ինչպես պետք է փոխեին իրենց հոգեբանությունը, հարմարվելու աշխատանքում մնալու համար», պատասխանող գնդապետ Գուրգեն Եղիազարյանը եւ ներքին գործերի, եւ ազգային անվտանգության կառույցներում աշխատելու փորձառություն ունի: ՆԳ համակարգում նրա վերջին պաշտոնը քրեական հետախուզության վարչության պետն էր, որից հետո ներկայիս պատգամավորն աշխատել է ազգային անվտանգության պետական վարչության պետի տեղակալ, ուստի «տառապանքը փորձ ունի»: Այսօր նա հանդես է գալիս որպես Վանո Սիրադեղյանի գործով տուժող, որի հանդեպ ծրագրվել էր չիրականացած մահափորձ: Եվ այսպես, Հայաստանի ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության համակարգերը մինչեւ «հեղափոխությունը» եւ հետո:

մասը եւս ոչ մի դեպքում չէր պատկանում օրինապահ քաղաքացիների շարքին, եւ բնական է՝ նրանք դրսից ՆԳ համակարգ բերեցին իրենց բարքերը: Համակարգի այսօրվա վիճակը դրա արդյունքն է. շարքային աշխատողների, պրոֆեսիոնալ սպայի մեջ կոտրվեց գլխավորը՝ պետության, վաղվա օրվա հանդեպ վստահությունը: Պատկերացրեք քրեական հետախուզությունում ծանր սպանություններ են բացահայտում, ինչը կապված է մեծ ռիսկերի հետ: Աշխատողը պետք է զգա պետության շունչը, եթե չկա այդ շունչը, ուրեմն քննիչը ոչ թե գործողություններ է կատարում պետության անունից, այլ իր անունից, եւ հանցագործ աշխարհն այդ ժամանակ նրան դարձնում է թիրախ:

Լեյտենանտից ավագ լեյտենանտ դառնալու համար երեք տարի էր պետք, եւ այսպես երեք, չորս տարի մինչեւ հերթական կոչումը, եթե որեւէ մեկը նկատողություն ուներ՝ թեկուզ բանավոր, նա ոչինչ չէր ստանում, մինչեւ այդ նկատողությունը դուրս չգար. կոչումը հետաձգվում էր եւս 6 ամսով: Մարդիկ 10 տարվա ընթացքում էին դառնում կապիտան: Իսկ Վանո Սիրադեղյանի օրոք ՆԳ համակարգը համալրվեց մարդկանցով, որոնք անմիջապես ստացան փոխգնդապետների ու գնդապետների կոչումներ՝ պաշտոններ, ոստիկանապետների ու փոխնախարարների: Միջին օղակների սպան, որը 4-5 տարի չէր ստացել իր հերթական կոչումը, կորցրեց հավատը: Գործի դրվեց մի մոդել, որ մարդկանց համոզում է՝ բավական է հանդիպել, գտնել ու կստանաս թե կոչում, թե պաշտոն: Քայլ-քայլ ողջ համակարգը սկսեց քայքայվել: Այսօր նախարարության յուրաքանչյուր ղեկավարի առաջ այլընտրանք չկա՝ պետք է գործել, որովհետեւ ժամանակը չի սպասում: Ես կարող եմ շեշտել՝ ազգային անվտանգության համակարգն առավել լավ վիճակում է, ամենածանր հարվածը հասավ ՆԳ-ին: Պրոֆեսիոնալ օպերատիվ աշխատող ունենալու համար բուհն ավարտած երիտասարդ մասնագետի հետ պետք է 4-5 տարի լարված աշխատել, չարչարվել, իսկ այսօր չարչարվողներ չկան: Կան մարդիկ, որոնք չգիտեն՝ ինչով են զբաղված, եւ կան մարդիկ, որոնք թեեւ գիտեն, բայց չունենալով վաղվա օրվա հանդեպ վստահություն, այլեւս չեն գործում: Ներքին հրամանները չեն խախտվում:

– Բայց կա տարածված համոզում, որ Վանո Սիրադեղյան ՆԳ նախարարի օրոք կարգ ու կանոն հաստատվեց, օրենքով գողերը վտարվեցին, հանցագործությունների տոկոսը բացահայտվեց, եւ կրակոցները դադարեցին:

– Այո, կրակոցները դադարեցին, բոլորս հիշում ենք: Բայց ո՞վ ուներ ավտոմատ Երեւանում, օրենքով գողերն ավտոմատից չեն կրակում: Ավտոմատներից կրակահերթեր ոչ «ավտորիտետներն» են արձակում, ոչ Երեւանի

չէր գործել, չէր ձերբակալվի: Նրանք գիտեին, որ եթե ոչինչ չեն արել, ապա ապօրինաբար չեն ձերբակալվի եւ ապահովագրված են, իսկ երբ սկսեցին այս դեպքերը, գողերն էլ հասկացան, որ իրենք գտնվում են անօրինական դաշտում, «բեսպրեդել» էր եւ սկսեցին կամովի լքել հանրապետությունը:

Վանո Սիրադեղյանի նախարարության օրոք համակարգ սողոսկեցին բավականաչափ մարդիկ, որոնք այսօր էլ սպասում են, թե երբ պետք է Սիրադեղյանը վերադառնա: Մինչեւ ՆԳ համակարգն ինքնամաքրման գործընթացը չարագացնի, շատ արագ չձերբազատվի այդ տարրերից, որոնք սողոսկել են համակարգ, առաջընթաց չի լինի:

– Ինչպե՞ս: Ի՞նչ նկատի ունեք ինքնամաքրում ասելով, իսկ եթե ինքնամաքրումը վերածվի կադրային ջարդի՞:

– Պետք է անցկացնել վերաորակավորում: Կլինեն մարդիկ, որ բարեխիղճ աշխատել են այդ տարիներին եւ նրանց հանդեպ կցուցաբերվի համապատասխան վերաբերմունք: ՆԳ համակարգում ամեն ինչ հստակ կանոնակարգված է՝ ինչով է զբաղվել յուրաքանչյուրը, ինչպես է ստացել կոչումները, կատարել աշխատանքը, եթե նա ունի գիտելիքներ, փորձ, ապա նրան ոչ մի ջարդ չի կարող սպառնալ:

– Դուք չե՞ք վախենում, որ համակարգն այդ կերպ կարող է քաղաքականացվել:

– Երբ կատարվեց հեղափոխությունը, ՆԳ համակարգի սպաները չէին սպասում, որ նորերը կորոշեն շուտափույթ ազատվել մասնագետներից՝ անվանելով նրանց «կոմունիստական թափթփուկներ»: Ոչ ոք չէր սպասում, որ ՆԳ համակարգն առաջին հարվածը կստանա: Մեր հին սպաները շատ բան են տեսել, պետների համար: Չթվարկեմ նրանց անուն առ անուն, որովհետեւ նրանք դուրս են մնացել ինչ-որ մեկի քմահաճույքի պատճառով: Անմեղ տեղը դուրս մնացածներին պետք է արագ վերականգնել, եւ լավ կլինի, որ այդ հարցով զբաղվի հանրապետության նախագահը: 50-65 տարեկանը դասական տարիք է ՆԳ համակարգում լուրջ օղակներ ղեկավարելու համար: Փորձը փողոց չեն շպրտում: Ես կարծում եմ, որ չպետք է մոռանալ Սուրեն Աբրահամյանին, որը համակարգի փորձառու մասնագետ է: Հասկանում եմ՝ ՆԳ համակարգում սերնդափոխություն եղավ, եւ այսօրվա ղեկավարներից շատերը հեռացվածների ենթական են եղել, եւ կարող են կասկածել՝ ի՞նչ կլինի, երբ ետ գան անմեղ զոհերը: Բայց, կարծում եմ, դա խնդիր չէ:

– Դուք փաստացի առաջարկում եք ժամանակին «սեւ գնդապետներ» որակվածների իրավունքնե՞րը վերականգնել:

– Այո: Հունաստանի հետ անհեթեթ զուգահեռով դա կոչեցին «սեւ գնդապետների» գործը: Ես հոգեբանորեն գնդապետների կողմից եմ, երբ լսեցի այդ մասին, ուրախացա, որ ՆԳ համակարգում չեմ, այլապես չէի ների ինձ, որ գործողությունների չդիմեցի: Անպատվություն էր. գնդապետները ոչինչ չէին արել եւ միտք էլ չունեին: Ազատության հրապարակում Վազգեն Մանուկյանի հանրահավաքի ժամանակ ուղերձ էր կարդացվել միայն: Այն ժամանակ ՆԳ նախարարը սարսափեց. 95 թ. հասարակությունը ստրկացված վիճակում էր, մարդիկ վախենում էին: Շատերը գիտեին սպանությունների մասին, ո՞վ չգիտեր, թե Երեւան քաղաքում ո՞վ էր սպանել եւ ինչի՞ համար: Եվ հանկարծ գնդապետները ոտքի են կանգնում, եւ որպեսզի հանկարծ նախադեպ չստեղծվի, ամենակոպիտ, այլանդակ ձեւով մարդկանց խցկում են մեքենաները, որքան ինձ հայտնի է, տանում բուսաբանական այգում գտնվող զորամասերից մեկը, ուր ավտոմատի խզակոթերով ուղղակի ծեծի են ենթարկում. ծանր վնասվածքներ էր ստացել Մարգարյան Գառնիկը, Թորոսյան Կառլենը, մեր ամենապատվարժան գնդապետներից մեկը՝ Աղաբալովը, որոնց ստիպեցին լռել: Ժամանակն է, որ ՆԳ-ն ուղղի սխալը, ինչը դաս կլինի մնացածների համար: Մասնագետների վրա ձեռք չեն բարձրացնում, եւ համակարգը քաղաքականացավ այն ժամանակ, ինչն այսօր պետք է ուղղել:

– Իսկ դուք ցանկանո՞ւմ եք վերադառնալ համակարգ:

– Ես այժմ պատգամավոր եմ, ԱԺ, ՆԳ, ԱԱ եւ պաշտպանության հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամ, աշխատում եմ իրավական մարմինների օրենսդիր դաշտում եւ գործադիրի մասին չեմ մտածում:

ՆԱԻՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Հայաստանի եւ ԼՂՀ-ի մամուլի նոր անունները 2000 թ.-ին

Նախորդ տարիների հետ համեմատած, Հայաստանի պարբերական մամուլի ընտանիքում նոր ծնունդների քանակն այս տարի զգալիորեն նվազել է: Հրատարակիչներն ավելի նախընտրում են շուկա հանել ամենատարբեր խաչբառների ու համանման բովանդակությամբ պարբերական հրատարակություններ, որոնք հեղեղել են լրագրավաճառների կրպակներն ու սեղանիկները:

Մեր հաշվումներով, նախորդ չորս ամիսներին Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություններում լույս են տեսել շուրջ 15 անուն նոր պարբերականներ: Ստորեւ՝ այդ նոր անունների ցանկը.

– Հիմնադիրների խմբի «Այ, այսպես» ժողովածուն երեխաների համար,

– «Ազգայնական» ակումբի «Դարձ» տասնօրյա պարբերականը,

– Երեւանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետի մի խումբ ուսանողների հիմնած, հրատարակած ու խմբագրած «Երիտասարդ պատմաբան» ուսանողական պարբերաթերթը,

– «Առ եւ մեն» հրատարակչության «Կառավարում» գիտահանրամատչելի վերլուծական ամսագիրը,

– Հայաստանի «Այնթապ» հայրենակցական բարեգործական միության «Հայ Այնթապ» լրատուն,

– «Միջազգային աջակցություն բանտարկյալներին» հասարակական կազմակերպության «Հուսաստղ» թերթը բանտարկյալների հարցերի մասին,

– Վանաձորի «Սեւան» ՍՊԸ-ի հիմնած ու հրատարակած «Նոր սերունդ» երիտասարդական պարբերաթերթը (Վանաձոր),

– Հայ առաքելական եկեղեցու Արարատյան հայրապետական թեմի «Շողակն Արարատյան» երկշաբաթաթերթը,

– «Զանգակ-97» հրատարակչության «Ուղեկից» թերթը՝ երիտասարդներին հետաքրքրող բովանդակությամբ,

– Հայ առաքելական եկեղեցու Շիրակի թեմի «Ս. Յոթվերք» պաշտոնաթերթը (Գյումրի),

– «Տեխնոպոլիս» ՍՊԸ-ի հիմնած ու հրատարակած «Տնային առողջարան» թերթը՝ առողջապահական բովանդակությամբ,

– Տավուշի գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոնի «Ֆերմեր» շաբաթաթերթը (Իջեւան),

– Արցախի պատերազմի վետերանների միության «Հայրենյաց պաշտպան» թերթը (Ստեփանակերտ):

Հավանաբար լույս են տեսել եւս 2-3 պարբերականներ, որոնց մասին հստակ տեղեկություններ չունենք:

Բացի վերոնշյալներից, «Իրավունք» թերթն սկսել է պարբերաբար թողարկել իր երկրորդ հավելվածը՝ «Մանրամասներ եւ հետաքննություն» վերնագրով: Ընդմիջումից հետո վերսկսվել է ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնի պաշտոնաթերթ «Երկիր» օրաթերթի հրատարակությունը:

ԼՂՀ-ում փակվել է ընդդիմադիր միակ թերթը՝ «10-րդ նահանգը», որի անձնակազմից լիբանանահայ Վարդան Թաշճյանը դեռեւս արգելափակված է մնում, իսկ Վահրամ Աղաջանյանը «ստացել է» երկու տարի պայմանական ազատազրկում:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Հայաստանում ձեւավորվում է հաշվապահական դպրոցը

«Հաշվապահական ուսուցման միջազգային կենտրոն» կրթական հիմնադրամը, որ հովանավորվում է Եվրամիության TACIS ծրագրի կողմից, օրերս հավաստագրեր հանձնեց դասընթացը հաջողությամբ ավարտած ուսանողներին եւ ուսուցման միջազգային չափանիշները յուրացրած դասախոսներին: Կենտրոնի հիմնադիր կազմակերպությունների՝ իտալական IFOA ընկերության, բրիտանական երկու ուսումնական հաստատությունների ու Եվրամիության ներկայացուցիչները եւս մասնակցում էին արարողությանը: Իտալացի եւ անգլիացի մասնագետները բարձր գնահատեցին հայ ուսանողների մտավոր ներուժը՝ նշելով, որ Հայաստանի տնտեսություն են մուտք գործում հաշվապահության եւ աուդիտի միջազգային չափանիշներին տիրապետող մասնագետներ, որոնց որակավորումը համապատասխանում է զարգացած երկրների փորձին: TACIS-ի համակարգման կենտրոնի ներկայացուցիչը հավաստիացրեց, որ իրենց օգնությունն այսուհետ էլ շարունակվելու է, քանի որ ՀՈՒՄԿ-ի հայաստանյան մասնաճյուղը զարգացման լուրջ հեռանկար ունի:

Ա. Բ.

միջազգային

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Չեչնիայում նախագահական կառավարում

Կրեմլն քննարկվում է ԵԽ-ից Ռուսաստանին վտարելու հարցը

Չեչնիայի Հանրապետության ընտրյալ նախագահի Ասլան Մասխադովը պաշտոնավարության չորս տարվա ընթացքում այդպես էլ հնարավորություն չունեցավ ղեկավարել երկիրը: Նախագահի ընտրվելուց ի վեր Մասխադովը հայտնվել է երկու կրակի արանքում: Մի կողմից Ռուսաստանը Մասխադովից պահանջում է անհապաղ կարգ ու կանոն հաստատել երկրում, արմատախիլ անել ժանտախտի նման արմատավորվող վահաբականությունը, թույլ չտալ դաշտային հրամանատարներին շարունակելու մարդագողությունն ու նավթագողությունը, մյուս կողմից ընդդիմությունը՝ գլխավորությամբ Շամիլ Բասաեւի, Մովլադի Ուդուգովի, Զելիմխան Յանդարբիեւի, պահանջում էր նախագահի հրաժարականը՝ նրան մեղադրելով շարիաթի կանոնները ոտնահարելու, Կրեմլին ենթարկվելու մեջ:

Մասխադովը փորձում էր Չեչնիայում ստեղծել կարգ ու կանոն, հետեւողական պայքար էր սկսել վահաբականության դեմ, հստակ գիտակցելով, որ «մաքուր իսլամի» քողի տակ հանդես եկող դաշտային հրամանատարները հետապնդում են քաղաքական նպատակներ՝ ամեն գնով հասնել իշխանության:

Բախումնաբանների կարծիքով, Մասխադովի պարտության պատճառը հենց այն էր, որ նա փորձում էր հավասարակշիռ քաղաքականություն վարել եւ Կրեմլի, եւ Չեչնիայի կլանային տարբեր խմբավորումների «թեյփերի» միջեւ, որոնք Չեչնիան բաժանել էին ազդեցության գոտիների: Նման հավասարակշիռ քաղաքականության հետեւանքով Մասխադովի ազդեցությունը մայրաքաղաք Գրոզնու իր նստավայրից այն կողմ չէր տարածվում: Բացի այդ, Մասխադովը ֆինանսական աջակցություն չէր ստանում «դրսից»՝ ոչ Մոսկվայից, ոչ մահմեդական երկրներից, ի տարբերություն դաշտային հրամանատարներ Բասաեւի, Խաթաբի, Գելաեւի, որոնք ստանում են արաբ նավթային շեյխերի գումարները:

Եթե, իրոք, Կրեմլը չեչենական պատերազմը չի օգտագործում քաղաքական նպատակներով, եթե ռուս զինվորը Չեչնիայում սպանվում է հանուն հայրենիքի, ապա Պուտինը պարտավոր էր չեչեն ատյանները հենց Մասխադովի և Մասխադովին ձայն տված չեչեն ժողովրդի վրա:

1998 թ. դեկտեմբերին Մասխադովը մի վերջին անգամ փորձեց հայրենիքը փրկել կործանումից, ձեւավորեց պետական համերաշխության խորհուրդ, որի կազմում ընդգրկվեցին ընդդիմության մի շարք ազդեցիկ դեմքեր, այդ թվում փոխնախագահ Վախա Արսանովը: Այդ խորհուրդը եւս, այնուամենայնիվ, ընդդիմությունը երբեք օր անց ստեղծեց Շուրան (շարիաթի սկզբունքով), որը պետք է ղեկավարեր երկիրը: Այսպես, Չեչնիայում հաստատված երկիշխանությունը շարունակվեց մինչեւ օգոստոս, երբ չեչենները՝ դաշտային հրամանատարների գլխավորությամբ (Բերեզովսկու «добро»-ով) ներխուժեցին հարեւան Դաղստան:

Կրեմլը Ելցինին արժանավոր հետդին վստահություն եւ հավաս ներշնչելու: Այսօր ռուսները Չեչնիայում չեն կարող հույս դնել եւ ոչ մեկի վրա: Մասխադովն անընդունելի է, որովհետեւ «ղեկավարում է դաշտային հրամանատարների միացյալ հրամանատարությունը»: Անընդունելի են նաեւ դաշտային հրամանատարները:

1994 թ.-ից ռուսները հենվել են հանրապետության ընդդիմությանը:

դի ստեղծման նպատակն էր համախմբել երկրի ներքին ուժերը, փրկել Չեչնիան պառակտումից եւ քաղաքացիական պատերազմից: Կրեմլից հուսախաբ Մասխադովն այս քայլով ժեստ արեց դեպի ընդդիմություն, ցույց տալու, որ նա ռուսամետ չէ, Մոսկվայի դրածոն չէ, ինչում եւ մեղադրվում էր ընդդիմության կողմից: Ընդդիմությունը Մասխադովից պահանջում էր շատ ավելին. անհապաղ վերջ տալ Մոսկվայի հետ երկխոսություն սկսելու փորձերին, շարունակել անկախության պայքարը: Այս հարցում արմատական դիրք էր գրավել Հյուսիսային Կովկասում վահաբականության գաղափարախոս Ուդուգովը, որի հովանու ներքո գործող եւ Բորիս Բերեզովսկու կողմից ֆինանսավորվող «Կավկազ TV»-ն անդադար քննադատում էր Մասխադովին:

1999 թ. փետրվարի 6-ին Մասխադովը ստեղծեց Պետական խորհուրդը՝ Կխեցխոն, որը խորհրդատվական մարմին էր՝ նախագահին կից: Թեեւ Պետական խորհրդի մեջ մտան ընդդիմության ներկայացուցիչներ նորդ էր փնտրում: Վարչապետ նշանակված Պուտինի-վարկանիշը զրոյից բարձրացնելու եւ ապագա նախագահ դարձնելու համար անհրաժեշտ էր Չեչնիայի նոր պատերազմ: Կրեմլի հաշվարկները ճիշտ դուրս եկան, Պուտինն արդեն ՌԴ նախագահ է, սակայն չլուծված մնաց այլ հարց. ինչպե՞ս դադարեցնել պատերազմը:

Այս պահին Չեչնիայում հարաբերական հանդարտություն է, սակայն խոսել խաղաղության մասին, չափազանց վաղ է: Հանրապետությունում կարգ ու կանոն հաստատելու նպատակով Կրեմլը շուտով մտադիր է Պետդումայի հաստատմանը հանձնել արտակարգ դրության մասին օրինագիծը, որի հիման վրա Չեչնիայում կիրառականացվի նախագահական կառավարման մոդելը: Թե ինչ է նշանակում նախագահական կառավարում, Չեչնիային խաղաղություն կբերի՞, թե՝ ոչ, դժվար է ասել: Առավել դժվար է կանխագուշակել, թե հանրապետությունը ղեկավարելու համար ում վրա է հենվելու Մոսկվան, ինչպես է չեչեն ժողովրդն եվ ամեն անգամ հաշվարկները սխալ են դուրս գալիս: Կրեմլի հույսերը չարդարացրին ո՛չ Դոկու Զավգաեւը (եղել է Չեչենա-Ինգուշիայի կոմկուսի վերջին քարտուղարը, 1991 թ. աջակցել է ԳԿՊԶ-ին), ո՛չ Ռուսլան Լաբազանովը, ո՛չ Ռուսլան Խասբուլատովը (ժամանակին փոխնախագահ Ռուցկոյի հետ ապստամբել է Կրեմլի դեմ), ո՛չ Ասլանբեկ Ասլախանովն ու Բեսլան Գանտամիրովը, ո՛չ «ռուսական լոտոյի» արքա Մալիկ Սայդուլաեւը: Չեչնիային պարտադրված ցանկացած դրածո հաջողություն չի ունենա, եթե նրան չպաշտպանի չեչեն ժողովուրդը: Ներկա պայմաններում միակ թեկնածուն նախագահ Մասխադովն է, որն ընդունելի է ժողովրդի կողմից, պատրաստ է բանակցել Մոսկվայի հետ: Նախագահական ի՞նչ կառավարման մասին կարող է խոսք գնալ, երբ Չեչնիան ունի ընտրված նախագահ, եւ Մոսկվան ճանաչել է այդ ընտրությունը:

Ստրասբուրգում Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը քննարկում է Եվրոպայի խորհրդից Ռուսաստանին վտարելու հարցը: Եվրոպայի չինովնիկները դժվար թե նեղացնեն Ռուսաստանին: Անկախ այն բանից՝ Ռուսաստանը դուրս կմնա՞ ԵԽ-ից, թե՝ ոչ, ուղղակիորեն կախված չէ Չեչնիայից: Խաղաղություն հաստատելու կամ նոր պատերազմ սկսելու գործում ԵԽ-ի դերը հավասար է զրոյի:

Ինչպես անցնող շաբաթ ֆրանսիական «Լը մոնդ» պարբերականի, այնպես էլ երեկ անգլիական «Դեյլի թելեգրաֆին» տված հարցազրույցում Չեչնիայի նախագահ Մասխադովը պատրաստակամություն է հայտնել բանակցել յուրաքանչյուր ռուս բարձրաստիճան պաշտոնյայի հետ՝ միայն թե դադարեցվի «հանրապետությունում շարունակվող ցեղասպանությունը»:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱՄՆ

Հարյուրից ավելի մեղադրյալներ «Մեդիկալի» գործով

Սակրամենտոյից Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության լրատվության հիման վրա «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթը հաղորդում է, որ վերջերս 5 անձ եւս ձերբակալվել է անցյալ տարվա վերջերին ԱՄՆ-ում մեծ աղմուկ բարձրացրած «Մեդիկալի»՝ կարիքավորների համար առողջապահական պետական ծառայության ասպարեզում խոշոր չարաշահումների գործով (տես՝ **«Ազգի»** դեկտեմբերի 8-ի համարը)՝ այսպիսով ընդհանուր ձերբակալվածների թիվը հասցնելով 102-ի: Նրանց մեղադրում են պետական եւ դաշնային իշխանություններին 50 մլն դոլարի վնաս պատճառելու մեջ: Նրանցից բացի, դեռեւս մասնակարարող ավելի քան 250 անձ նույնպես հարցաքննվում է պետությանը մոտ 250 մլն դոլարի վնաս հասցնելու մեղադրանքով:

Հիշեցնենք, որ «Մեդիկալը», որը պետական եւ դաշնային կառավարությունների ֆինանսավորմամբ մշակված ծրագիր է, յուրահատուկ է Կալիֆոռնիա նահանգին եւ սպասարկում է ավելի քան 5 մլն ցածր եկամտավոր մարդկանց: Ծրագիրը տարեկան 18,5 մլրդ դոլար է տրամադրում 130 հազար բժշկական կետերի, որոնք բժշկական օգնություն են ցուցաբերում կարիքավոր ընտանիքներին:

Կեղծարարությունը համակարգում խիստ տարածված է եղել: Դեռեւս 1998-ի սեպտեմբերին ԱՄՆ-ի արդարադատության նախարարությունը հատուկ հանձնախումբ է կազմել՝ զբաղվելու այդ ասպարեզում տիրող չարաշահումների բացահայտմամբ: Անցյալ տարվա հուլիսին կառավարիչ Գրեյ Դեյվիսը նույնատիպ մեկ ուրիշ հանձնախումբ է կազմել: Գործին սերտորեն առնչվել են հետախուզությունների ֆեդերալ բյուրոն եւ մի շարք պետական հետազոտողներ ու իրավաբաններ: Ըստ վերահսկիչ Քեթլին Կոնելլի, կեղծարարությունը տարեկան 1 մլրդ դոլարի վնաս է պատճառել պետությանը: «Ես չեմ հանգստանալու մինչեւ նրանցից յուրաքանչյուրին բանտ չնստեցնեմ», ասել է նա լրագրողներին:

61 հոգի մեղավոր է ճանաչվել եւ հարկադրված է 15 մլն դոլարի հատուցում վճարել պետությանը: Սակրամենտոյում ձերբակալվածների թվում են Ստեփան Թարվերդյանը՝ Լոս Անջելեսում «Լիլիաս մեդիքլ սափլայ» հիմնարկության տերը, որին 669 հազար դոլարի չարաշահումների մեղադրանք է ներկայացված, Արմեն Սիմոնյանը՝ Լոս Անջելեսում «Սիլվր լեյք մեդիքլ սափլայի» տերը, որին 718 հազար դոլարի չարաշահումների մեղադրանք է ներկայացված, Վարազդատ Միրիջանյանը՝ Փասադենայում «Մայեկո մեդիքլ սափլայի» եւ Ալտադենայում «Յեյն մեդիքլ սափլայի» աշխատակից, որին 1 մլն դոլարի չարաշահումների մեղադրանք է ներկայացված, Ահմեդ Վահիդ Սանդուն՝ Օնտարիոյում «Վահիդ մեդիքլ սափլայի» տերը, որին 669 հազար դոլարի չարաշահումների մեղադրանք է ներկայացված, եւ Պողոս Հարությունյանը՝ Նորթ Հիլզում «Պարքենիա մեդիքլ սափլայի» աշխատակից, որին 653 հազար դոլարի չարաշահումների մեղադրանք է ներկայացված:

Հ. Օ.

Քոչարյանն ամրապնդեց դիրքերը, գրում է «Ջումհուրիեթ» օրաթերթը

Թուրքական «Ջումհուրիեթ» օրաթերթի մոսկովյան թղթակից Հաքան Աքսայը թերթի մայիսի 8-ի համարում անդրադարձել է Հայաստանում վերջին շրջանում տեղի ունեցող քաղաքական անցուդարձերին եւ ներկայացրել սեփական մեկնաբանությունները:

Համառոտ մատուցելով վարչապետ Արամ Սարգսյանի եւ պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանի պաշտոնանկությունը, հոդվածագիրը նշում է, որ դա հետեւանք էր վերջին ամիսներին Հայաստանում ծագած ներիշխանական հակամարտության: Նրա խոսքերով, Արամ Սարգսյանն ու իր շրջանակը՝ ապավինելով խորհրդարանում ունեցած մեծամասնությանը, փորձեցին սպառնալ Քոչարյանի իշխանությանը: Սակայն վերջին մեկ շաբաթվա ընթացքում ձեռնարկած մի շարք կտրուկ քայլերի շնորհիվ նախագահին հաջողվեց ոչ միայն թուլացնել ընդդիմությունը, այլեւ փոխել խորհրդարանի ընդդիմադիր զանազան ուժերի կարծիքը: «Ջումհուրիեթը» գրում է, որ Հայաստանի հարեւան չորս պետություններից երկուսը՝ Ռուսաստանն ու Թուրքիան, խուսափեցին որեւէ հայտարարությամբ հանդես գալ երկրում տեղի ունեցող վերջին զարգացումների առնչությամբ, իսկ ահա Վրաստանն ու Ադրբեջանն իրենց գոհունակությունն են արտահայտում ընդդիմության նկատմամբ նախագահ Քոչարյանի տարած հաղթանակի կապակցությամբ:

Լրագրող Հաքան Աքսայը նշում է նաեւ, որ վարչապետ Արամ Սարգսյանը պաշտոնանկ լինելուց անմիջապես առաջ այցելել էր Մոսկվա՝ աջակցություն ակնկալելով ներքին տարակարծության վերաբերյալ, սակայն չի կարողացել հանդիպել Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ: Մյուս կողմից հետաքրքական է, որ Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը դրական գնահատեց Քոչարյանի դիրքի ամրապնդումը՝ հույս հայտնելով, որ դա կարող է նպաստել հայ-ադրբեջանական բանակցությունների վերակենդանացմանը: Ըստ հոդվածագրի, Քոչարյանը պաշտպանում է այն տեսակետը, թե արտաքին քաղաքականության մեջ լավ եւ հավասարակշիռ հարաբերություններ պետք է հաստատել ոչ միայն Ռուսաստանի, այլեւ արեւմտյան պետությունների հետ: Իսկ Քոչարյանի ընդդիմադիրների մեծամասնությունը, Արամ Սարգսյանի գլխավորությամբ, այն տեղումն էր առաջ քաշում, թե Հայաստանը շուտափույթ պետք է միանա Ռուսաստան-Բելառուս միությանը: «Ջումհուրիեթը» գրում է, որ ապրիլի 24-ին 1915 թ. զոհերի հիշատակող ընդդիմադիրներից ոմանք պնդեցին, թե ռուսաստան-ադրբեջանական միասնությունը կարող է արյունալի նոր հարձակումների տեղիք տալ, ուստի եւ անհրաժեշտ է Հայաստանի ժամ առաջ անդամակցումը Ռուսաստան-Բելառուս միությանը: Քոչարյանն, որ շարունակում է լուռ մնալ այս նյութի շուրջ, գրում է թերթը, նմանօրինակ քայլերով ցույց է տալիս, որ ինքը կողմնակից է, որ Եվրոպայի միության դռները չփակվեն իր երկրի դիմաց: Հայաստանի զինված ուժերը, որ ավանդաբար ռուսամետ են եղել, վերջին օրերին սկսել են անկողմնակալ դիրք գրավել ներքին քաղաքական այս հակամարտության պարագայում:

Հաքան Աքսայը նշելով, որ Ռուսաստանը Հայաստանը դիտում է իբրեւ իր ամենավստահելի դաշնակիցը կովկասյան տարածաշրջանում, կարծիք է հայտնում, որ չի կարող անտարբեր մնալ Հայաստանում տեղի ունեցող ներքին այս գործընթացներին, որոնք ընթանում են եւ դեռ շարունակելու են ընթանալ: Թեեւ Ռուսաստանը պարբերաբար իր անհանգստությունն է հայտնում Քոչարյանի կողմից Արեւմուտքի նկատմամբ ցուցաբերած մերձեցումների առթիվ, այնուհանդերձ այս հանգրվանում իբրեւ Հայաստանի կայունության հիմնաքար տեսնում է Քոչարյանին: Հոդվածագիրը պնդում է, որ հայերը չեն մոռացել այն ներքին բախումների արյունալի հետեւանքները, որոնք տարիներ առաջ տեղի ունեցան Վրաստանում եւ Ադրբեջանում: Այդ իսկ պատճառով էլ միջազգային ուժերի դիմաց ավելի հզոր լինելու նպատակով հայերն առավել կարեւորություն են տալիս քաղաքական ներքին կայունությանը: Իր հերթին միջազգային հանրությունն էլ դրական է գնահատում ղարաբաղյան հիմնահարցի շուրջ շարունակվող Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Հեյդար Ալիեւի բանակցությունները, որոնք հուսադրիչ զարգացումներ են արձանագրում: Այս ամենը զգալիորեն ամրապնդել է Քոչարյանի դիրքը, ամփոփում է թերթը:

Պատրաստեց
Ա. ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

Թումանյանը, Վերնատունը եւ մեր այսօրը

Գործն է անմահ, լավ իմացեք, որ ապրում է դարեդար:

Մեծ է հանճարեղ անհատի ազդեցությունը մարդու, ազգի, ընդհանրապես, պատմության զարգացման ընթացքի վրա: Անհատներ կան, որոնք իրենց կենսագրությամբ եւ գործով դառնում են ուղենիշ, խորհրդանիշ, դեպի որը մշտապես ձգտել են ու պիտի ձգտեն մարդիկ:

Այդպիսիներից է Ամենայն հայոց բանաստեղծը:

Հիրավի, անսահման է սիրով ու հիացմունքով պարուրված հետաքրքրությունը բանաստեղծի հանդեպ: Եվ ինչքան գրենք ու խոսենք նրա մասին, միեւնույն է, թեման սպառել անհնարին է: Այս օրերին հատկապես հաճախ ենք հիշում բանաստեղծին, երբ թվում է, թե պատմությունը կրկնվում է, եւ հայ ժողովուրդը նորից վերապրում է դարասկզբի բոլոր արհավիրքները՝ պատերազմ, գաղթ, համատարած հուսահատություն: Այսօր կրկին հիշում ենք նրան եւ խոր ցավով ու ափսոսանքով փաստում, որ այս դառն ու խառը ժամանակներում չունենք մի նոր Թումանյան, որին ժողովուրդը կոչեր Ամենայն հայոց եւ անվերապահորեն վստահեր նրան: Թումանյանը այն եզակի մտավորականներից էր, որն իր ողջ կյանքը զոհասեղան դարձրեց ժողովրդի համար, տառապեց ու պայքարեց նրա հետ եւ դարձավ լույսի խորհրդանիշ:

Թումանյանի, որպես հասարակական գործչի, ծավալած բազմակողմանի գործունեությունը կարելի է համեմատել ամբողջ կազմակերպությունների աշխատանքի հետ: Սակայն այսօր, երբ նշվում է մեր կենսագրության ամենաողբերգական էջի հերթական տարելիցը, չենք կարող նորից չհիշել բանաստեղծի կատարած գործը 1915-ին, եղեռնից մազապուրծ մեր հազարավոր գաղթականների համար: Թողած ամեն անձնականը, բանաստեղծը ամիսներ շարունակ դստեր՝ Նվարդի հետ Էջմիածնում ու Երեւանում արեց ամեն հնարավորն ու անհնարինը հազարավոր գաղթականների պատսպարելու, սովից ու համաճարակներից փրկելու համար: Այդ օրերին նա վստահեց միայն իրեն վերապահված կոչումը՝ «Ամենայն հայոց բանաստեղծ»: 1915-ի օգոստոսի 19-ի ցուրտ ու անձրեւոտ գիշերը Թումանյանը Էջմիածնի գաղթականությանը փորձանքից փրկելու համար պատսպարում է Վեհարանի նոր, կիսակառույց շենքում, որը կաթողիկոսը մերժել էր գաղթականությանը հատկացնել: Նվարդ Թումանյանը իր հուշերում գրում է. «Ամենայն հայոց կաթողիկոսին դուր չէր եկել, որ հայրիկը Վեհարանը դարձրել էր գաղթականների ապաստան: Հետեւյալ օրը հայրիկին կանչում է իր մոտ բացատրության՝ այդ ինքնակամ արարքի համար. չէ՞ որ ինքը արգելել էր: Հայրիկի բացատրությունը չի գոհացնում կաթողիկոսին, եւ նա զայրացած հիշեցնում է՝ Դուք գիտե՞ք, որ ես Ամենայն հայոց կաթողիկոսն եմ, հայրիկն էլ պատասխանում է՝ Գիտե՞ք, որ ես էլ Ամենայն հայոց բանաստեղծն եմ»:

Այսպես: Ամենայն հայոց բանաստեղծ: ժողովուրդը միայն նրան այդպես մեծարեց: Իսկ երախտապարտ հայ որբերը, որոնց դաստիարակությամբ ու կրթությամբ բանաստեղծը անձամբ էր զբաղվում, սիրով ու քնքշությամբ նրան կոչում էին Հայրիկ – Ամենայն հայոց որբերի Հայրիկ: Սա է ժողովրդի ճանաչումն ու սերը:

Իսկ այս արհավիրքներից, պատերազմից, եղեռնից, Արտավազդ որդու վանքի պաշտպանության ժամանակ զոհվելուց առաջ Թումանյանի կյանքի ամենաերջանիկ շրջանն էր ՎԵՐՆԱՏԱՆ ժամանակաշրջանը: Բանաստեղծը երանությամբ էր հիշում. «Լա՜վ ժամանակ էր, շատ լա՜վ շրջան էր՝ ջե՜րմ, հարազատ, մտերի՜մ, ափսոս, էլ չկան էն օրերը ...»

Ի՞նչ էր Վերնատունը Թումանյանի եւ դարասկզբի հայ գրողների համար:

Հայտնի է, որ Թումանյանը ապրել է Թիֆլիսում, փոխել է 10 բնակարան: Պատճառները շատ էին՝ ամուսնացել է վաղ՝ 19 տարեկանում, ունեցել է տասն երեխա: Նման բազմանդամ ընտանիքով հեշտ չէր որեւէ տեղ երկար բնակվել, մանավանդ, եթե նկատի ունենանք, որ միշտ վարձով է ապրել եւ սիրել է ամենավերին հարկի արեւկող բնակարանները: Սակայն Թումանյանի կյանքում մեծ դեր են խաղացել վերջին երկու՝ Բեհբության եւ Վոզնեսենսկայա փողոցների վրա գտնվող բնակարանները: Բեհբության 44 շենքի (սա նախավերջին տունն է) վերջին՝ 5-րդ հարկի բնակարանում ստեղծվեց հայտնի ՎԵՐՆԱՏՈՒՆԸ: Մտահղացումն ու նախաձեռնումը Թումանյանինն էր: Վերնատունը, ըստ էության, մեր գրական կյանքում հայ գրողների միության առաջին օրինակն էր: Սա հիմք դարձավ հետագայում Հայ գրողների կովկասյան ընկերության ստեղծման համար: Վերնատան հիմնադիր անդամները վեցն էին՝ Թումանյան, Աղայան, Իսահակյան, Շանթ, Դեմիրճյան, Աղբալյան: Լինելով Վերնատան ամենակարեւոր դեմքը, Թումանյանն իր շուրջն էր համախմբել Թիֆլիսի գրեթե բոլոր նշանավոր գրական-հասարակական գործիչներին: Շաբաթական մեկ-երկու անգամ Թիֆլիսի ողջ հայ մտավորականությունը հավաքվում էր բանաստեղծի տանը, խոսում էին գրականության, արվեստի մասին, կարդում իրենց գործերը, քննարկում, վիճում:

Դեմիրճյանը, որ Վերնատան մշտական անդամն էր, գրում է. «Թումանյանը շարժիչ ուժն էր Վերնատան: Նախ եւ առաջ նա ուներ հարուստ գրադարան, առանձնակի սենյակ, հյուրասեր սեղան, ընկերություն տաքացնող զվարճախոսություն եւ, որ գլխավորն է, գրական-հասարակական ուժեղ դիրք: Այն ժամանակվանից իսկ զգացվում էր, որ Թումանյանի բնակարանը դառնում է մի տեսակ գրական սալոն, գրական շարժման մի նոր կենտրոն, որի ֆոկուսը Թումանյանն էր»:

Վերնատան նահապետը Աղայանն էր: Թումանյանի եւ Աղայանի մտերմության մասին շատ կարելի է խոսել: Ոչ միայն գրական կյանքում, այլ մարդկային հարաբերություններում եզակի է նման փաստը, երբ չնայած տարիքային տարբերությանը (Աղայանը մոտ քսան տարի մեծ էր Թումանյանից), նրանց ջերմ հարաբերությունները վերանում են սովորական ընկերական կապերից ու վերածվում երկու բարձր հոգիների տիեզերական մտերմության: Իսահակյանը գրում է. «Առաջին խոսքը պատկանում էր Ղ. Աղայանին, որին Նահապետ էինք անվանում: Գրականության Նահապետ: Նրան հարգում էինք բոլորս ու սիրում: Ուշադրությամբ էինք լսում նրա կարծիքները, դիտողությունները: Ինչ նյութերի շուրջ ասես չէր դառնում մեր զրույցը: Խոսում էինք ազգերի պատմությունից, ժողովուրդների կյանքից, արվեստներից, փիլիսոփայություններից եւ, մանավանդ, գրականությունից»:

Վերնատունը իր հետքը թողեց դարասկզբի հայ գրական մտքի ձեւավորման վրա: Այն գործեց մոտ տասը տարի:

Բանաստեղծը վախճանվեց 1923 թ. մարտի 23-ին: Նրա աճյունը ամփոփվեց Թիֆլիսի հայ գրողների պանթեոնում՝ Խոջիվանքում, իսկ սիրտը՝ տարիներ հետո հանգրվանեց Դսեղում՝ իր հայրենի տան բակում:

Ի նշան սիրո ու երախտագիտության, հայ ժողովուրդը բանաստեղծի հիշատակը հավերժացրեց Երեւանում՝ Հովհաննես Թումանյանի թանգարան կոչվող կոթողով, որի բացումը կատարվեց 1953-ի ապրիլին: Հայաստանի կառավարության հրավերով Թիֆլիսից Երեւան մշտական բնակության տեղափոխվեցին Թումանյանի այրին ու դուստրերը: Նրանք թանգարանին հանձնեցին բանաստեղծի անձնական իրերը, ձեռագրերը, գրադարանը, թիֆլիսյան բնակարանի ողջ կահկարասին, Թումանյանի մասին պատմող փաստագրական նյութեր: Այս բոլորը հնարավորություն տվեց թանգարանում ստեղծել բանաստեղծի կյանքն ու գործը լուսաբանող հարուստ ցուցադրություն ու նույնությամբ վերականգնել թիֆլիսյան վերջին բնակարանը:

Մեծ է բանաստեղծի կնոջ եւ դուստրերի դերը, թումանյանական ոգին իր մեջ ներառած, այս վերջին օջախը թումանյանագիտական կենտրոն դարձնելու գործում: Ի՜նչ ջանքեր պահանջվեցին Թումանյանի կրտսեր դուստր, թանգարանի տնօրեն Թամար Թումանյանից Վերնատունն իր վերջնական տեսքով թանգարանում վերականգնելու համար: Բացումը տեղի ունեցավ 1985-ի հոկտեմբերին: Այդ օրվանից այս սենյակը դարձավ թանգարանի ցուցադրության հիմնական անկյուններից մեկը, որի առջեւ այցելուները քարանում են եւ մտովի պատկերացնում Վերնատան այն երանելի ժամանակաշրջանը, որի մասին Շանթը կարոտով գրում է. «Վե՜ր, միշտ վե՜ր, այդ չէ՞ր մեր Վերնատան դեւիզը»:

Մի քանի ամիս առաջ լրացավ Վերնատան հիմնադրման 100-ամյակը: Այսքանը միայն: Թանգարանում ոչ միայն չհիշվեց այս մասին, այլեւ 9 ամիս փոշու մեջ կորած այս հուշասենյակը երկար վեճերից հետո մաքրվեց՝ միայն Մշակույթի նախարարության ներկայացուցիչների միջամտությունից հետո: Թանգարանի տնօրեն Վ. Մովսիսյանի հովանավորությամբ Վերնատան հուշասենյակի մաքրման եւ պահպանման հարցը կրքեր եւ վեճեր է բորբոքում: Իսկ տնօրենն իր հարցազրույցներում նշում է, որ, իբր, անցած տարում թանգարանը 50-ից ավելի միջոցառումներ է կազմակերպել: Այդ դեպքում տարօրինակ չէ՞, որ այդ միջոցառումների շարքում տեղ չգտավ թանգարանի համար այսքան կարեւոր հոբելյանը: Գիտենք, որ նախկին արժեքները գլխիվայր են շրջվել, բայց մենք պարտք ունենք տալու բանաստեղծին, ու դա պիտի լինի նրա ժառանգությունը սրբությամբ պահելով ու սերունդներին փոխանցելով:

Թումանյանը այսպիսի ճակատագրի չպիտի արժանանա:

ՆԱԻՐԱ ԱՇԱՐՅԱՆ

ԿԻՆՈՓԱՌԱՏՈՆ

Կինոն թարգմանության կարիք չունի

Եվրոպական ֆիլմերի փառատոն Երեւանում

Մայիսի 9–15-ը Երեւանում անց է կացվում ֆիլմերի փառատոն, որի ընթացքում կներկայացվեն եվրամիության անդամ երկրների՝ Ֆրանսիայի, Մեծ Բրիտանիայի, Գերմանիայի, Ավստրիայի, Շվեդիայի ժամանակակից կինոարվեստը: Փառատոնը կազմակերպվել է Երեւանում եվրամիության հանձնաժողովի, եվրամիության անդամ երկրների ներկայացուցիչների, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության, Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության, Հայաստանի ազգային ֆիլմադարանի համագործակցությամբ: 1950 թ. մայիսի 9-ին Ֆրանսիայի արտգործնախարար Ռոբերտ Շումանը հանդես եկավ հայտարարությամբ, որով եւ դրվեց եվրամիության կազմավորման հիմքը: Այդ օրվանից մայիսի 9-ը համարվում է եվրոպայի օր: Կինեմատոգրաֆիստների միության մամուլի ասուլիսի պատճառն այս փառատոնի բացումն էր: Մշակույթի փոխնախարար Կարեն Արիստակեսյանը փառատոնը համարեց Հայաստան-եվրամիություն հարաբերությունների զարգացմանը նպաստող գործոն: Եվրամիության երեւանյան գրասենյակի ծրագրերի կոորդինատոր Սեբաստիան Դյուբոստը նշեց, որ հայ հանդիսատեսը ֆիլմերը դիտելով՝ լավ պատկերացում կստանա ժամանակակից եվրոպական ֆիլմերի մասին: Նրա կարծիքով, հայկական ֆիլմերը մոտ են եվրոպական մտածողությանը: «Ես համարում եմ, որ հայկական կինոն համապատասխանում է եվրոպական կինոյին», ասաց նա: Հայկական ֆիլմերից ծանոթ է Փարաջանովի ֆիլմերին:

Փառատոնի ընթացքում ցուցադրվելու են վերջին երկու տարվա եվրոպական կինոարվեստի տասներկու գործեր:

Մշակույթի փոխնախարարին ուղղված այն հարցին, թե ինչո՞ւ հայկական ֆիլմերի նմանատիպ շաբաթ չի կազմակերպվում Հայաստանում, կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ Սերգեյ Իսրայելյանը հարցը համարեց անընդունելի: Ավելացրեց, թե ինչքա՞ն կարելի է հին ֆիլմեր նայել, եւ որ դա հեռուստատեսության խնդիրն է:

Փառատոնի առաջին օրվա ֆիլմերը ոգեւորություն չառաջացրին՝ «Միայն Աստված է ինձ տեսնում» (ֆր.) ֆիլմի դիտման վերջում դահլիճը նկատելիորեն նոսրացել էր:

ԷԼՄԻՐԱ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Ինչո՞ւ նեղացրիր փղիկին

Բրիջիդ Բարդոն խաչակրաց նոր արշավանք է սկսել կենդանիների պաշտպանության համար: Անընկճելի ԲԲ-ի գլխավոր թշնամին ոչ այլ ոք է, քան Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Տոնի Բլերը, որն ընդամենը հավանություն է տվել փղոսկրի վաճառքի վրա դրված արգելքի նախագծին: Բայց Բրիջիդն ինքն իրեն դավաճանած կլիներ, եթե վարչապետին ուղղված իր կոչը չսկսեր հետեւյալ կերպ. «Ես աղաչում եմ Ձեզ հրաժարվել Ձեր որոշումից, պարոն վարչապետ: Ձեր երկիրը ուրիշներին պետք է օրինակ ծառայի: Ես հավատում եմ, որ Դուք կօգնեք ինձ հաղթանակի հասնել փղերի փրկության համար մղվող ճակատամարտում, չէ՞ որ այս հարցը քննարկվելու է ՄԱԿ-ում»: Իսկ հետո հասկացել է, որ արդեն աջակցություն է ստացել Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակից եւ վարչապետ Լիոնել Ժոսպենից: Եվ այժմ միայն գուշակել կարելի է, թե ով ավելի ուշադիր կգտնվի հանրահայտ տիկնոջ խնդրանքի նկատմամբ՝ անգլիացի ջենտլմե՞նը, թե՞ ֆրանսիացի մսյոն:

Ս. Գ.

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

ՄԱՅԻՍԻ 11

- 1855 թ. ծնվել է ռուս երգահան եւ նվագավար Անատոլի Լյադովը:
- 1864 թ. ծնվել է անգլիացի կին գրող Էթել Լիլիան Վոյնիչը: Նա ամուսնացել էր լեհ հեղափոխականի հետ, որն իրեն նվիրել էր Լեհաստանի ազատագրությանը: 1897 թ. Վոյնիչը գրեց իր նշանավոր «Բոռ» վեպը:
- 1893 թ. ծնվել է ամերիկացի պարուհի Մարթա Գրեհեմը:
- 1895 թ. ծնվել է լեհ գրող Յան Պարանդովսկին, որը հայտնի է որպես անտիկ արվեստին եւ մշակույթին նվիրված բազում գրքերի հեղինակ՝ «Դիցաբանություն», «Ոդիսեւսի արկածները», «Տրոյական պատերազմ»:
- 1910 թ. ծնվել է ֆրանսիացի գիտնական-օվկիանոսագետ Ժակ Կուստոն:
- 1922 թ. Հայաստանի խորհրդկոմն ընդունեց դեկրետ՝ հանրապետական հանրային գրադարան ստեղծելու մասին՝ Երեւանի գավառական ուսումնարանի գրապահոցի հիման վրա, որտեղ այն ժամանակ հավաքվում էր 18 հազար գիրք: Ներկայումս Ազգային գրադարանն ունի ավելի քան 8 մլն գիրք:
- 1874 թ. ծնվել է ռուս ռեժիսոր, դերասան եւ հասարակական գործիչ Վսեվոլոդ Մեյերխոլդը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Մասեհի ամսվա երեքկան օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առաջատարը փոխվեց

Հանրապետության առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի մասնակիցների անցկացրին հերթական տուրի հանդիպումները:

«Շիրակ»–«Միկա»՝ 0–0: Երկրի չեմպիոն «Շիրակի» խաղում որոշ նահանջ է նկատվում: Այդ են վկայում առաջնության վերջին երկու տուրերի ոչ-ոքիները, ինչպես նաեւ գավաթային հանդիպման ժամանակ կրած պարտությունը: Հավելենք, խաղում գյումրեցիներն ավելի հաճախ էին գրոհում, բայց այդպես էլ չկարողացան գրավել «Միկայի» դարպասը: Իհարկե, պետք է արժանին մատուցել նաեւ Աշտարակի թիմի խաղացողներին, որոնք ոչ միայն համառորեն պաշտպանվում էին, այլեւ, հնարավորության դեպքում, դիմում սուր հակագրոհների:

«Արաքս»–«Զվարթնոց»՝ 2–0: Այս հաղթանակն Արարատի թիմին հնարավորություն տվեց միավորների տարբերությամբ անցնել «Շիրակից» եւ գլխավորել առաջնության աղյուսակը: Ամբողջ հանդիպման ժամանակ դաշտի տերերն առավելություն էին պահպանում, իսկ խաղի ելքը վճռվեց 7 րոպեի ընթացքում: 23-րդ րոպեին Տիգրան Հովհաննիսյանն առաջին գնդակն ուղարկեց հյուրերի դարպասը, իսկ 30-րդին աչքի ընկավ Արա Հակոբյանը: «Զվարթնոցը» ջանքեր գործադրեց բեկում մտցնել խաղի մեջ, բայց չհաջողվեց:

«Արարատ»–«Դինամո»՝ 1–0: Մեր ամենանշանավոր թիմն ինչ-որ անհավասար է խաղում այս առաջնությունում: Այս անգամ էլ, Աբովյանի մարզադաշտում կայացած հանդիպման ժամանակ «Արարատը» միայն նվազագույն հաշվով կարողացավ հաղթել բարձրագույն խմբի նորեկին: Ընդ որում, հանդիպման առաջին 20 րոպեների ընթացքում մոտավորապես հավասար խաղ էր ընթանում: Իսկ հետագայում զգացնել տվեց արարատցիների ավելի բարձր կարգն ու փորձառությունը: Կրկին աչքի ընկավ լավագույն մարզավիճակի հասնող Տիգրան Եսայանը: Խաղի 32-րդ րոպեին նա դիպուկ հարվածով եզրափակեց թիմի գրոհը: Հետագայում էլ «Արարատը» խաղային ու տարածքային զգալի առավելություն ուներ, բայց այդպես էլ չկարողացավ ավելացնել հաշիվը:

«Լեռնագործ»–«Կիլիկիա»՝ 1–3: Անցյալ տարի իրեն լավագույն կողմերով դրսեւորած «Կիլիկիան» առաջին հաղթանակը տարավ առաջնությունում: Թիմի երիտասարդ ֆուտբոլիստները բոլոր գործոններով գերազանցեցին էլ ավելի երիտասարդ կապանցիներին: Նշենք, որ առաջին խաղակեսն ավարտվեց «Լեռնագործի» օգտին. 17-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Արմեն Սահակյանը: Բայց հանդիպման երկրորդ կեսում հյուրերին հաջողվեց 3 անգամ գրավել մրցակցի դարպասը: Գոլերը խփեցին Հարություն Հարությունյանը (49), Նշան Էրզրումյանը (60) եւ Արման Քարամյանը (87):

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արաքս	5	4	0	1	11–3	12
2. Շիրակ	5	3	2	0	17–2	11
3. Միկա	5	3	1	1	7–3	10
4. Զվարթնոց	5	3	0	2	10–7	9
5. Արարատ	5	3	0	2	8–6	9
6. Կիլիկիա	5	1	0	4	6–11	3
7. Լեռնագործ	5	1	0	4	6–27	3
8. Դինամո	5	0	1	4	3–9	1

Մադրիդի «Ռեալը»՝ եզրափակիչում

Որոշվեց եվրոպական երկրների ֆուտբոլի Չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչ խաղի առաջին մասնակիցը: Դա Մադրիդի «Ռեալն» է, որը Մյունխենում անցկացված պատասխան հանդիպման ժամանակ 1-2 հաշվով պարտություն կրեց տեղի «Բավարիայից», բայց քանի որ առաջին՝ «Սանտյագո Բեռնաբեու» մարզադաշտում կայացած խաղում հաղթել էր 2-0 հաշվով, հենց ինքն էլ նվաճեց եզրափակիչի ուղեգիրը:

...Գերմանական թիմի մարզիչներն ու խաղացողները, չնայած, Մադրիդում երկու գնդակի տարբերությամբ՝ պարտությանը, լավատեսորեն էին տրամադրված: «Բավարիայում», վնասվածքից հետո, կրկին հանդես եկավ առանցքային խաղացող Ստեֆան Էֆենբերգը, իսկ «Ռեալի» պաշտպանությունում բացակայում էին երկու հիմնական խաղացողներ: Ինչպես եւ սպասվում էր, հանդիպումն ընթացավ գերմանացիների առավելությամբ: Գրոհներից մեկի ժամանակ, 12-րդ րոպեին «Բավարիայի» հարձակվող Կարստեն Յանկերը գրավեց հյուրերի դարպասը: Սակայն 20 րոպե անց հաշիվը հավասարվեց:

«Ռեալի» ամենաթանկ խաղացողը՝ ֆրանսիացի Նիկոլա Անելկան, գտնվելով մրցակցի պաշտպանների շրջապատման մեջ, կարողացավ գլխի հարվածով գոլ խփել: Երկրորդ խաղակեսում էլ ավելի շատ գրոհում էին դաշտի տերերը, բայց միայն մեկ անգամ կարողացան հաջողության հասնել: 54-րդ րոպեին «Բավարիան» տուգանային հարվածի իրավունք ստացավ: Էֆենբերգը ավելի քան 30 մ հեռավորությունից գնդակն ուղարկեց դարպասը, իսկ բրազիլացի Ջովանի Էլբերը գլխով «ճշգրտեց» ուղղությունը՝ 2-1: Այս հաշվով էլ ավարտվեց հետաքրքիր խաղը:

Եզրափակիչի երկրորդ մասնակիցը որոշվեց անցած գիշեր, երբ հանդիպեցին իսպանական երկու թիմեր՝ «Բարսելոնան» ու «Վալենսիան»: Ամեն դեպքում Չեմպիոնների գավաթը իսպանական գրանցում կունենա:

ՇԱԽՄԱՏ

Չեմպիոնը Տիգրան Նալբանդյանն է

Ավարտվեց շախմատիստի կենտրոնական տանն անցկացված Հայաստանի տղամարդկանց 60-րդ առաջնության առաջին խմբի մրցաշարը: Այն նվիրված էր շախմատային գործի կազմակերպիչ, համամիութենական կարգի մրցավար Մկրտիչ Կուլօղլյանի 85-ամյակին:

Շվեյցարական մրցակարգով, 11 տուրով անցկացված հետաքրքիր մրցումներում առաջին-երկրորդ տեղերը 8,5-ական միավորով բաժանեցին միջազգային վարպետ Տիգրան Նալբանդյանը եւ կանանց միջազգային գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը: Քանի որ մրցաշարը նաեւ երեւանի բաց առաջնության «կարգավիճակ» ուներ, ապա մրցավարական հանձնաժողովը դիմեց գործակիցների աղյուսակին՝ որոշելու համար մայրաքաղաքի չեմպիոնին: Ավելի բարձր լրացուցիչ ցուցանիշներ ուներ Նալբանդյանը, որին էլ շնորհվեց չեմպիոնի կոչումը: Իհարկե, մեծ հաջողություն է նաեւ Դանիելյանի գրաված երկրորդ տեղը: Երրորդը գյումրեցի միջազգային վարպետ Արա Մինասյանն է, որը 8 միավոր վաստակեց: Ընդ որում, նմանօրինակ մրցումների անցյալ տարվա հաղթողը միակ մասնակիցն էր, որը կարողացավ մրցաշարածությունն առանց պարտության անցնել: Կանոնադրության համաձայն, Նալբանդյանը, Դանիելյանը եւ Մինասյանը իրավունք ստացան հանդես գալու հանրապետական առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում:

Առաջին խմբի մրցաշարում եւս մեկ ուղեգիր էր խաղարկվում. լավագույն արդյունք ցույց տված պատանին իրավունք էր ստանում մասնակցելու աշխարհի մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստների առաջնությանը, որն անցկացվելու է Երեւանում: Այդ իրավունքը նվաճեց Տիգրան Լ. Պետրոսյանը: 15-ամյա շախմատիստը հիանալի դրսեւորեց իրեն. վաստակելով 7,5 միավոր, Տիգրանը գրավեց պատվավոր 4-րդ տեղը: Ընդ որում, վերջին տուրից առաջ նա լրացրեց ազգային վարպետի նորման: Ավելացնենք, որ նման նորմա լրացրեց եւս մեկ պատանի շախմատիստ՝ Արման Հայրապետյանը:

Ինչպես արդեն նշել ենք, տղամարդկանց մրցումներում հանդես էին գալիս 5 շախմատիստուհիներ: Ուրախալի է, որ Էլինա Դանիելյանից բացի, հաջող խաղացին հանրապետության կանանց հավաքականի նաեւ մյուս երկու անդամները՝ գրոսմայստեր Լիլիթ Մկրտչյանը եւ միջազգային վարպետ Գոհար Հլղաթյանը:

Վլադիմիր Հակոբյանը՝ մրցանակակիր

Դուբայում ավարտված «Շեյխի գավաթ» անունը կրող ներկայացուցչական մրցաշարից երրորդ մրցանակով է տուն վերադառնում աշխարհի փոխչեմպիոն Վլադիմիր Հակոբյանը:

Մրցումներին մասնակցում էին 21 երկրների 70 շախմատիստներ, որոնցից մոտ 30-ը գրոսմայստերներ էին: Հաղթեց Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Ալեքսանդր Նենաշեւը, որը շվեյցարական մրցակարգով անցկացված մրցաշարի 9 տուրերում 7 միավոր վաստակեց: Չորս մասնակիցներ 6,5-ական միավորով բաժանեցին 2–5-րդ տեղերը: Նրանց թվում էր նաեւ մեր Հակոբյանը, որը, ըստ գործակիցների, գրավեց 3-րդ տեղը: Այսպիսով, այս տարի Վլադիմիրը, մասնակցելով Հոլանդիայում եւ ԱՄՆ-ում անցկացված մրցաշարերին, մրցանակակիր է դառնում: Ընդ որում, երկուսում էլ նա հանդես է եկել առանց պարտության:

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, «Շեյխի գավաթի» խաղարկությանը Հայաստանից եւս երեք գրոսմայստերներ էին մասնակցում: Սմբատ Լպուտյանը վաստակեց 6 միավոր, Աշոտ Անաստասյանն ու Կարեն Ասրյանը՝ 5-ական:

Արտեն Եղիազարյանի հաջողությունը

Ռուսաստանի գավաթի խաղարկության փուլերից մեկն անցկացվեց Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկում:

Շատ ուժեղ կազմ հավաքած այս մրցումների հաղթող դարձավ բելառուս գրոսմայստեր Ալեքսեյ Ալեքսանդրովը, որը 9 հնարավորից 7,5 միավոր վաստակեց:

Հիանալի հանդես եկավ երեւանցի միջազգային վարպետ Արտեն Եղիազարյանը: 6,5 միավորով նա բաժանեց 3–8-րդ տեղերը, իսկ ավելի բարձր լրացուցիչ ցուցանիշների շնորհիվ արժանացավ 3-րդ մրցանակին: Ուրախալի է, որ Արտենը լրացրեց միջազգային գրոսմայստերի նորման: Իսկ քանի որ այդպիսի նորմա նա արդեն իսկ երկու անգամ լրացրել էր (1998-ին), ապա պետք է սպասի ՖԻԴԵ-ի կողմից բարձր կոչում շնորհելուն:

Մինսկի մրցաշարում հաջող հանդես եկավ նաեւ մեր երկրորդ մասնակիցը՝ 16-ամյա Գաբրիել Սարգսյանը: Նա 6 միավոր վաստակեց:

Առջեւում 1/4 եզրափակիչ փուլն է

Սանկտ Պետերբուրգում ընթանում է տափօղակով հոկեյի աշխարհի հերթական առաջնությունը: Երկու փուլից՝ խմբային մրցաշարերից հետո չեմպիոնի կոչման եւ մրցանակային տեղերի համար պայքարը շարունակում են 8 երկրների հավաքականներ: Այժմ առաջնության ամենախոշոր անակնկալը տանտերերի՝ Ռուսաստանի հավաքականի հոկեյիստների անհաջողությունն է: Ռուսները դուրս մնացին պայքարից. սա պարզապես ծախողում է:

Քառորդ եզրափակիչ փուլում կհանդիպեն ԱՄՆ-Սլովակիա, Շվեդիա-Ֆինլանդիա, Կանադա-Շվեյցարիա, Չեխիա-Լատվիա զույգերը:

ԽԱՉԲԱՌ

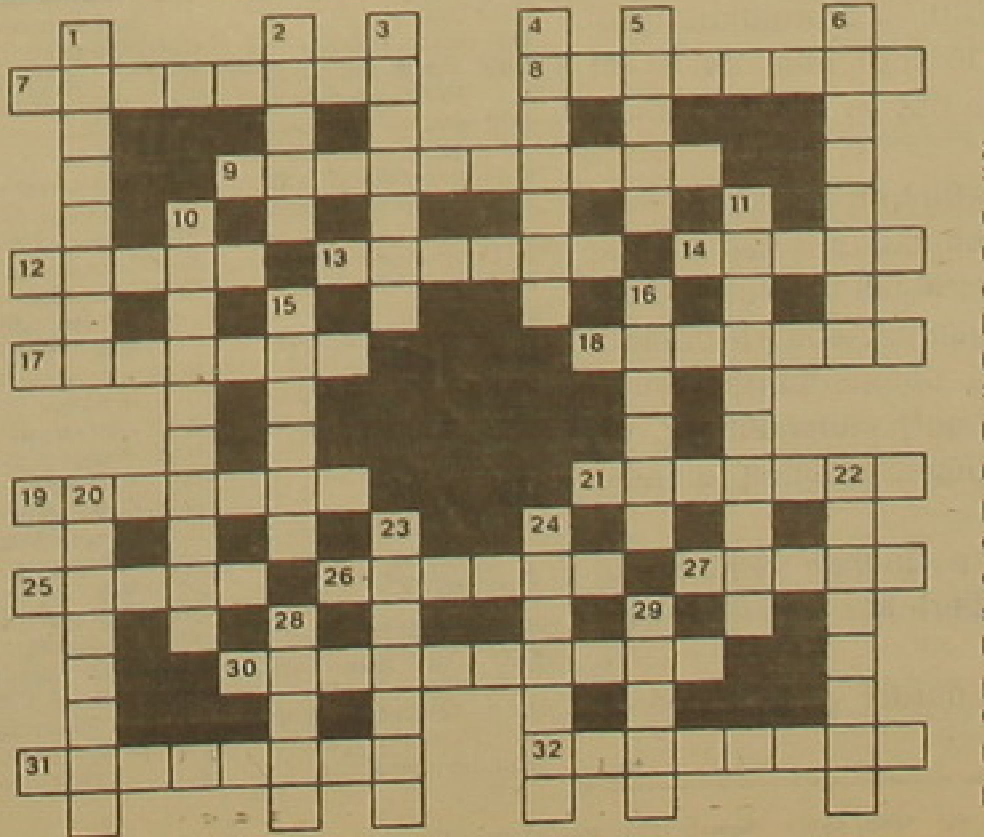

Ուղղահայաց

1. Իսպանական պար: 2. Հերոս «Ինչո՞ւ է աղմկում գետը» կինոնկարում: 3. Հրաբխային ապար, որն իր անունը ստացել է Անդյան լեռների անվանումից: 4. ԱՊՀ պետություն: 5. «Անասնագոմ», «1984» ստեղծագործությունների հեղինակը: 6. Արքայատոհմ Հայաստանում: 10. Սպորտաձեւ: 11. Պետություն Հարավարեւելյան Ասիայում: 15. Մարզագույք: 16. Սուր վարակիչ հիվանդություն: 20. Օպերային հայ երգիչ, բարիտոն: 22. Հայ մեծահարուստ գինեգործ: 23. Քաղաք Ռուսաստանում, Վոլգայի ափին, որտեղ գտնվում են Նիկիտայի եւ Սպասկայա եկեղեցիները: 24. Անգլիացի հրապարակախոս, պատմաբան, փիլիսոփա (1795-1881): 28. Գլուխների պակասություն չունեցող կենդանի: 29. Հունական դիցաբանության մեջ Արտեմիս, հռոմեականում՝ ...:

Հորիզոնական

7. 1897-ին Ջ. Թոմսոնի հայտնագործած լիցքավորված տարրական մասնիկը: 8. Կլոր եւ ուռուցիկ ձեւ, գմբեթաձեւ, ...: 9. Գերմանացի հայտնի ֆուտբոլիստ: 12. Բամբակի չբացված պտուղ: 13. Ուկրաինացի բանաստեղծ: 14. Եռանկյունաչափական ֆունկցիա: 17. Խ. Դաշտենցի վեպը: 18. Ռուսական էստրադայի աստղ: 19. Հայ կոմպոզիտոր, ղեկավարել է «Սիփան-Կոմիտաս» երգչախումբը: 21. Լուսին մոլորակի անվան այլ ձեւը: 25. Արա Գեղեցիկը հայ էր, իսկ նրան սիրահարված Շամիրամը՝ ...: 26. Թիակավոր մեծ նավ: 27. Ամերիկացի գրող՝ Օ՝ ...: 30. Քաղաք ԱՄՆ-ի Փենսիլվանիա նահանգում: 31. Հրաչյա Քոչարի ծննդավայրը: 32. Հայ վրիժառու:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ոլորտ: 2. Հակոբ: 3. Գրանդ: 4. Լիանա: 5. Ուտոպիզմ: 6. Շիլինգ: 7. Գիքոր: 14. Ուգանդա: 15. Դրամ: 16. Էթիկա: 17. Անուրջ: 19. Իլիոն: 20. Գնդակ: 22. Նորեկ: 25. Զվերթ: 27. Անոնս: 30. Լոգման: 31. Ծաղիկ: 32. Գմբեթ: 34. Արմավ: 35. Վիրապ: 37. Քիստ:

Հորիզոնական

2. Հեգել: 8. Իլյա: 9. Ինստիգիա: 10. Կոալա 11. Տրիո: 12. Նապոլեոն: 13. Բուդդա: 18. Թգենի: 21. Թանգարան: 23. Գլան: 24. Սոմ: 26. Կորիդա: 28. Եվրոպա: 29. Անխել: 33. Կոբրա: 36. Զարման: 38. Թրթիռ: 39. Սիգմա: 40. Սիսեռ: 41. Խայամ: 42. Ոստենդ:

Օրվա հետքերով

Ալիեւը պատրաստ է ստորագրելու հաշտության պայմանագիրը, որի պայմանները բախվեցիներին անորոշ են թվում

ԲԱՔՈՒ, 9 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանում եւ Ադրբեջանում առկա իրավիճակը նպաստում է ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման գործընթացի շարունակմանն ու խորացմանը, եւ ԱՄՆ-ը պատրաստ է ակտիվացնել իր ջանքերը այդ ուղղությամբ արդյունքների հասնելու համար: Հաշտության համաձայնագրի կնքման դեպքում միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները պատրաստ են անհրաժեշտ միջոցներ տրամադրել ռազմական գործողություններից տուժած տարածքները վերականգնելու համար: Այդպիսին է եղել ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Քերի Քեւինոռսի եւ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի միջեւ մայիսի 9-ին Բաքվում կայացած հանդիպման լեյտմոտիվը:

«Այսօր մենք խոսում ենք հաշտության մասին, ԱՄՆ այն պատվիրակությունները, որոնք կժամանեն մեզանից հետո, կխոսեն տնտեսության մասին», ասել է Քերի Քեւինոռսն հանդիպման սկզբում: Նա նշել է, որ տարածաշրջանում բարենպաստ իրավիճակ է ստեղծվել, եւ առաջիկա ամիսներին կարելի է իրատեսական արդյունքներ ակնկալել խաղաղության ամրապնդման գործում, ասել է նա: Ամերիկյան դիվանագետը նշել է, որ նախագահ Քլինթոնն ու պետքարտուղար Օլբրայթը մեծ ուշադրություն են դարձնում ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խնդրին: Քլինթոնի Մոսկվա ծեռնարկելիք այցի օրակարգում ընդգրկված կլինի նաեւ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցը, ընդգծել է Քեւինոռսն:

«Ներկայումս մենք մեր առաջարկություններն ենք նախապատրաստում ԱՄՆ նախագահի համար», հաղորդել է Քեւինոռսն: Նա բարձր է գնահատել Հեյդար Ալիեւի դիրքորոշումը հաշտության համաձայնագիր կնքելու նրա պատրաստակամության առումով եւ հաղորդել է, որ մայիսի 17-ին Ժնեւում կկայանա Մինսկի խմբի համանախագահների հանդիպումը «հաշտության գործընթացի տեղաշարժին» առնչվող հարցեր քննարկելու նպատակով: Մայիսի 18-ին կկայանա համանախագահների հանդիպումը միջազգային 12 ֆինանսական եւ մարդասիրական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ՝ «օկուպացված տարածքների ազատագրումից հետո դրանց վերականգնման» ծրագրերը քննարկելու համար: «Պետք է պատրաստ լինել այն բանին, որպեսզի հաշտության համաձայնագրի կնքումից հետո, առանց ժամանակ կորցնելու, անմիջապես ձեռնամուխ լինել երկաթգծերի, էլեկտրակայանների, բնակելի տների եւ այլ շինությունների վերականգնմանը», ասել է Քեւինոռսն:

Հեյդար Ալիեւն իր հերթին ասել է, որ միշտ ակտիվ դիրքորոշում է ունեցել հակամարտության կարգավորման գործում: Նա նշել է, որ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ իր մի շարք երկկողմ հանդիպումները «մերձեցրել են նրանց հաշտությանը»: Սակայն Հայաստանի հոկտեմբերյան իրադարձությունները ի չիք դարձրին բոլոր ջանքերը: Ալիեւը հասկանալ է տվել, որ պատրաստ է շարունակել երկխոսությունը, եւ իր դիրքորոշումը չի փոխվել: Նա նաեւ ասել է, որ մեծ հույսեր է կապում ամերիկյան դիվանագիտության ակտիվացման հետ: «Ես հույսով եմ, որ ձեր կողմից մշակվելիք առաջարկությունները կնպաստեն հաշտության գործընթացի արագացմանը: Մենք կանենք այն ամենը, ինչ կախված է մեզանից», ասել է Ալիեւը:

Քեւինոռսն նշել է, որ հավատում է հաշտության գործընթացի վերսկսմանն այն առնչությամբ, որ իրավիճակը Հայաստանում «կայունացել է», եւ Երեւանը պատրաստ է շարունակել բանակցությունները:

Մայիսի 9-ի Հաղթանակի տոնի եւ մայիսի 10-ին նշվող Հեյդար Ալիեւի ծննդյան օրվա կապակցությամբ ամերիկյան դիվանագետը նրան է հանձնել խորհրդանշական նվեր՝ Ստորին Ղարաբաղի Աղդամ քաղաքի ավերված մզկիթի մի քար: «Հուսով եմ, որ այդ մզկիթն առաջինը կվերականգնվի օկուպացված տարածքների ազատագրումից հետո», ասել է Քեւինոռսն: Ստացած նվերից հուզված եւ արտասվալից աչքերով Ալիեւը շնորհակալություն է հայտնել Քեւինոռսին, ասելով, թե հույս ունի վերջինիս հետ այցելել Աղդամ՝ նրա «ազատագրումից հետո»:

Մինչդեռ ադրբեջանական ԶԼՄ-ները տարակուսանք են հայտնում այն առնչությամբ, որ Հեյդար Ալիեւը չի հարցրել, թե ինչու է Քեւինոռսն իրեն հանձնում ոչ թե Շուշիի, այլ Աղդամի մզկիթի քարը: Ինչպես նշում են ադրբեջանցի լրագրողները, Ալիեւը չի հիշել նաեւ այն մասին, որ մայիսի 9-ը ոչ միայն Հաղթանակի օրն է, այլեւ «Լեռնային Ղարաբաղում ադրբեջանցիների համար սրբազան Շուշի քաղաքի օկուպացման օրը»: Քեւինոռսի հանձնած քարը նախանշել է այն խորհրդանշական սահմանը, որից այն կողմ Ադրբեջանը չպետք է հավակնի, կարծում են Բաքվի դիտորդները: Նրանք նշում են, որ ադրբեջանական ընդդիմությունը Ալիեւին մեղադրում է պարտվողական հաշտություն կնքելու պատրաստակամության համար, որի էությունը հանգում է ոչ միայն Լեռնային Ղարաբաղի, այլեւ Լաչինի շրջանի «կորստին», որը Ղարաբաղը կապում է Հայաստանի հետ:

«Marriott international» ընկերությունը պաշտոնապես բացեց իր 2000-րդ հյուրանոցը

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՅԻՍ: Մինչ ամբողջ հանրապետությունը զբաղված է վարչապետի պաշտոնանկությունից հետո հանրապետությունում ստեղծված ներքաղաքական իրավիճակի վերլուծությամբ, «Արմենիա» հյուրանոցը, որը 2001 թ.-ին դառնալու է «Արմենիա Մարիոտ», հայտնում է, որ 2000 թ. ապրիլի 30-ին Մարիոտ ընկերությունը կատարեց իր 2000-րդ հյուրանոցի պաշտոնական բացումը:

1998 թ. ապրիլի 30-ին, երբ բացվեց Մարիոտ ցանցին պատկանող 1500-րդ հյուրանոցը, ընկերությունն այն ժամանակ որոշում կայացրեց ունենալ 2000 հյուրանոց 2000 թվականին: Կայացված որոշման իրականացումն իրեն երկար սպասել չտվեց: 2000 թ. նույն օրը բացված Tampa Waterside Marriott հյուրանոցը դարձավ Մարիոտի թվով 2000-րդը:

Բացի այդ, Marriott International ընկերությունը Fortune ամսագրի կողմից ճանաչվել է հյուրանոցային տնտեսությունում 1999 թ. լավագույն ընկերությունը: Անցյալ տարի Fortone ամսագիրը նաեւ ընդգրկել է Marriott International-ն աշխատելու համար լավագույն 100 ընկերությունների ցուցակում: Ընկերության նպատակն է 2003 թվականին լինել վերջին դասակարգման լավագույն տանտյակում: Նույն թվականին Marriott International-ը նախատեսում է բացել իր 3000-րդ հյուրանոցը:

ԱՄՔՈՐ կազմակերպությունը հայտարարում է տենդեր 60 տոննա պանիր գնելու համար

UNITED METHODIST COMMITTEE ON RELIEF

UMCOR

ԱՄՔՈՐ ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպությունը ցանկանում է գնել 60 տոննա տեղական արտադրության Լոռի պանիր մանկատների, տուն-ինտերնատների, օժանդակ դպրոցների եւ նմանատիպ հիմնարկությունների սոցիալապես անապահով շահառուներին անվճար բաժանելու նպատակով:

Հայտ կարող են ներկայացնել միայն այն ձեռներեցները, որոնց գործունեությունը պետականորեն գրանցված է եւ որոնք ունեն Լոռի պանիր արտադրելու արտոնագիր:

Առաջարկվող պանիրը պետք է ստուգվի եւ ըստ սանիտարահիգիենիկ ցուցանիշների համապատասխանի ՀՀ-ում գործող նորմերին: Պանիրը պետք է

բավարարի հետեւյալ որակական հատկանիշները՝ յուղայնությունը չոր նյութերում- ոչ պակաս, քան 50 տոկոս, աղի պարունակությունը- ոչ ավելի, քան 3,5 տոկոս, խոնավությունը- ոչ ավելի, քան 44 տոկոս, հասունացման շրջանը- առնվազն 2 ամիս:

Հայտում առաջարկվող պանրի նվազագույն քանակությունը (լոտի չափը) երեք տոննա է:

ԱՄՔՈՐ-ը պանիրը կգնի 5 ամսվա ընթացքում, հավասար քանակություններով 2000 թ. օգոստոսից մինչեւ դեկտեմբեր:

Շահագրգիռ ձեռներեցները կարող են հայտի ձեւ վերցնել ԱՄՔՈՐ-ի երեւանյան գրասենյակից (Կարապետ Ուլնեցու, նախկին Զափարիձեի փողոց 16 տուն, հեռ.՝ 24-81-41 եւ 28-29-77): Հայտերը պետք է ներկայացվեն կնքված ծրարների մեջ ոչ ուշ, քան սույն թվականի մայիսի 18-ը, ժամը 17:00-ը:

<u>**Կքննարկվեն միայն ամբողջական տեղեկություններ պարունակող հայտերը:**</u> Հայտերը պետք է ընդգրկեն տեղեկություններ հետեւյալի մասին. ձեռնարկության անվանումը, տնօրենի անունը, լրիվ հասցեն, հեռախոսի համարը, պետական ռեգիստրի, ձեռնարկության սեփականության կարգավիճակին վերաբերվող վկայականների (սեփականաշնորհման վկայականի, վարձակալման պայմանագրի...), սննդամթերքի համապատասխանության եւ վերոհիշյալ պանիրն արտադրելու արտոնագրի պատճենները, առաջարկվող լոտերի քանակը եւ մեկ կիլոգրամի գինը հայկական դրամով՝ առանց ԱԱՀ-ի:

Առաջարկված հայտերը կքննարկվեն ԱՄՔՈՐ-ի կողմից 2000 թ. մայիսի 19-ին եւ առաջարկված պանրի որակը ստուգելուց հետո, տենդերի հաղթողների հետ ԱՄՔՈՐ-ը կկնքի պայմանագրեր մինչեւ 2000 թ. հունիսի 28-ը:

ԱՄՔՈՐ-ն իրավունք է վերապահում առանց որեւէ պատճառի մերժել ցանկացած եւ բոլոր հայտերը:

Կորել է

Կարինե Կարենի Բաբակեխյանի միջնակարգ կրթության ատեստատը՝ ստացված 1992 թ. Երեւանի թիվ 47 դպրոցից:

Համարել անվավեր:

Կորել է

Տրանսպորտից անվճար օգտվելու 027955 համարի գրքույկը, որը պատկանել է Աննա Սուրենի Ծատուրյանին:

11 մայիս

Ա1

9.00 Հայլուր
9.20 Սերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.10 Մանրամասներ
10.20 Մանուկի կրթակ
10.30 Գ/Ֆ «Գլխավոր նորաձեւը»
11.00 Բարեկոնից հետո
12.35 Փաստագրական կինոնկար «Գրիգոր Խանջյան»
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմեր «Խաղում ենք Պոռ Կիխոտ», «Մեծ էտաֆետ»
17.40 «Կենդանի տիկնիկ» (1-ին հաղորդում)
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Խոշոր շահում» (Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
19.45 Ժողովրդական երգեր
20.00 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակրպակ
21.50 Պրեմիերա
22.00 «Բարի ակնթարթ»
22.50 Հեռուստամարաթոնի էջերից
23.10 Հիթ շքերթ
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Քոնան»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն ես սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 «Հարցեր»
21.20 Օրը
22.25 «1-02» լրատու
22.35 «Չեղյալ...»
22.55 Գ/Ֆ «187»

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 «Ամեն ինչ հանուն ես սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ

9.00 Տոմար
10.30 Կամ-կամ (կրկնություն)
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Մուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Ի դեպ
20.30 Աստարեզ
21.10 Հրապարակ
22.05 Գ/Ֆ «Փախստականը այն աշխարհից»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Գ/Ֆ «Տանիքից բարձր» (ավարտին Մուրհանդակ)

Ա1

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.15 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեսթի անհավանական արկածները»
16.40 Վիկտորինա երեխաների համար
16.55 «100 տոկոս» ծրագիրը
17.25 Հոկեյ. աշխարհի առաջնություն
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
20.00 Գործընթաց
20.45 Գ/Ֆ «Ձիլ տղաները»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/Ֆ «Օտ քաղաքը» (դերերում Լ. Ֆիլատով, Օ. Բասիլաշվիլի, Բ. Սեներով, 1988 թ.)
00.50 «Ալսավիստա»

01.50 Նորություններ
02.05 Գ/Ֆ «Հաղթանակի կես ճանապարհին» (դերերում Ա. Սողայն, Լ. Ֆիորենտինո, ԱՄՆ, 1985 թ.)

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20-10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
9.20 Հեռուստատեսային ՀՍՍ հերթապահ բաժանմունք
10.40 «Արենա-սպորտ»
11.20 Սերիալ «Գնչուհին»
12.10 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հեռուստատեսային ՀՍՍ
13.25 Իմ XX դարը
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.30 «Կանանց քաղաք»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.50 Նոր «Հին բնակարան»
17.35 Մուլտծրագիր
18.30 Ասպարակ
18.55 Երկխոսություններ ձկնորսության մասին
19.25 Կինո+TV
20.25 Ինչ էք ռեժիսոր
21.40 Սերիալ «Վայրի հրեշակը»
22.35 Հոկեյի աշխարհի առաջնություն. 1/4 եզրափակիչ
00.30 Վերջին սեանս. Նիկոլ Քիդմանը եւ Մեթ Դիլոնը «Մեռնել հանուն...» ֆիլմում (ԱՄՆ)
02.25 Հերթապահ բաժանմունք
02.40 Թեժ տանգյակ

«Ազգ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Ղանիշ 69150. Պատվեր 1256 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 10. 05. 2000 Գինը՝ 100 դրամ